

WSTĘP

Pojęciem rewitalizacji określa się proces przemian przestrzennych, społecznych i ekonomicznych na zdegradowanych obszarach. Przyczynia się on do poprawy jakości życia mieszkańców, przywrócenia ładu przestrzennego, ożywienia gospodarczego oraz odbudowy więzi społecznych. Zasadniczym celem rewitalizacji jest ożywienie gospodarcze i społeczne obszaru. Zostanie ono osiągnięte przez rozwijanie nowych form działalności gospodarczej, zwiększenie potencjału turystycznego i kulturalnego, nadanie obiektom i terenom zdegradowanym nowych funkcji, oferowanie infrastruktury do prowadzenia działalności dostosowanej do potrzeb nowych przedsięwzięć. W działaniach tych będą brane pod uwagę zagadnienia ochrony stanu środowiska naturalnego i zrównoważony rozwój gospodarczo-społeczny. Uwarunkowania, jakimi są, z jednej strony, sytuacja społeczno-ekonomiczna: duże bezrobocie oraz brak perspektyw do rozwijania na dużą skalę działalności przemysłowej; a z drugiej strony możliwości, jakie tworzą walory kulturowe i przyrodnicze Nowej Słupi i okolicy, skłaniają do poszukiwania nowych możliwości tworzenia miejsc pracy dla mieszkańców oraz wzrostu atrakcyjności osadniczej i inwestycyjnej.

Obszary zdegradowane i niezagospodarowane, na których występują problemy społeczne, nie tylko powinny równać do rejonów lepiej rozwiniętych, ale także samodzielnie generować wzrost gospodarczy i poprawę sytuacji życiowej swoich mieszkańców. Sama budowa infrastruktury nie będzie motorem rozwoju zdegradowanego obszaru. Równolegle do planowania kolejnych inwestycji, należy pamiętać o wszelkiego rodzaju działaniach aktywizujących lokalną społeczność i przedsiębiorców, a także o funkcji turystycznej obszaru gminy Nowa Słupia.

Potrzeba rewitalizacji wynika z istniejącego stanu terenów w miejscowości Nowa Słupia. Miejscowość stanowi najważniejszy punkt turystyczny związany z Górami Świętokrzyskimi, co wymaga szczególnej troski w określaniu kierunków i terenów zagospodarowania, kierunków rozwoju i planowania przestrzennego. Zidentyfikowany obszar zdegradowany, nieużytkowany i zaniedbany, znajduje się na większym terenie lokalizacji obiektów turystycznych i okołoturystycznych. Dlatego zadaniem władz samorządowych jest ożywienie i nadanie nowych funkcji obszarowi, poprzez budowę kompleksu turystyczno - rekreacyjnego Centrum Kulturowo – Archeologicznego, ponadto poprawa estetyki przestrzeni Nowej Słupi, podniesienie atrakcyjności miejscowości i gminy, stworzenie mechanizmu zachęt do inwestowania oraz rozwój turystyki, co w dłuższej perspektywie przyczyni się do dyfuzji zainicjowanych procesów na tereny przyległe.

Rewitalizacja ma na celu także podniesienie standardu życia najuboższych mieszkańców poprzez tzw. „prewencję” socjalną, uprzedzającą degradację osób i grup

zagrożonych marginalizacją lub wykluczeniem oraz „naprawę” tj. włączenie osób i grup bezrobotnych w rynek pracy.

Proces rewitalizacji obszaru w miejscowości Nowa Słupia, przyczyni się do ochrony i promowania dziedzictwa kulturowego, tradycji, wartości historycznych oraz wzrostu świadomości lokalnej i regionalnej mieszkańców, co jest szczególnie ważne w kontekście integracji europejskiej. Dlatego zaangażowanie społeczności lokalnej, stowarzyszeń, w tworzenie i realizację programu rewitalizacji ma szansę pozytywnie wpłynąć na wzrost aktywności obywatelskiej, angażowanie mieszkańców w życie społeczne miejscowości i gminy, a także we współpracę z administracją publiczną i biznesem.

Lokalny Program Rewitalizacji został stworzony by ukierunkować opisane wyżej przemiany. Ich świadome i planowe wprowadzanie w życie zaowocuje bardziej efektywnym wykorzystaniem istniejących możliwości związanych z finansowaniem poszczególnych działań. Poszczególne działania i ich kolejność zostały wybrane tak, by maksymalnie wykorzystać efekt synergii i uruchomić oraz ukierunkować korzystne i samoczynne zmiany w rejonie objętym planem.

Pierwsza część dokumentu jest diagnozą stanu gminy Nowa Słupia. Bazuje na ustaleniach Narodowego Spisu Powszechnego, danych GUS, danych Urzędu Gminy. Na ich podstawie określono najważniejsze obszary problemowe, w tym szereg problemów niewidocznych na co dzień a dotyczących sfery społecznej i gospodarczej.

W dalszej części przeprowadzone zostały analizy i prognozy. Z przeprowadzonej analizy czynników krytycznych wpływających na sytuację w Nowej Słupi wyłonił się ramowy plan działań mających na celu poprawienie niekorzystnej sytuacji.

W ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji wydzielono jeden główny obszar, znajdujący się w miejscowości Nowa Słupia. W jego obrębie zaplanowano szereg działań inwestycyjnych, ukierunkowanych na realizację celów społecznych, gospodarczych, związanych z rozwojem turystycznym i kulturalnym.

I. CHARAKTERYSTYKA OBECNEJ SYTUACJI W GMINIE

I. 1. Zagospodarowanie przestrzenne

Granice stref konserwatorskich

W układzie przestrzennym Nowej Słupi dominowała stale zabudowa drewniana. Należy podkreślić, że do dziś zachował się niemal nie zmieniony średniowieczny układ urbanistyczny tej miejscowości. Do dziś przetrwały tu także nieliczne już, typowe zagrody z charakterystyczną sienią przejazdową, prowadzącą zarówno do domu mieszkalnego jak

też w obręb zabudowy gospodarczej. Dla jego ochrony wyznaczono granice stref ochrony konserwatorskiej „A”, „B”, „E” i „K” oraz sformułowano szczegółowe wytyczne konserwatorskie określające m. in. możliwości przebudowy obecnej zabudowy Nowej Słupi. W/w strefy obejmują:

- strefa „A” - Rynek, ul. Świętokrzyską wraz z Drogą Królewską i obszarem zabytkowego d. klasztoru Benedyktynów oraz ul. Opatowską na odcinku przyrynkowym,
- strefa „B” – północny odcinek ul. Kieleckiej (wraz z posesją plebani, tyły działek przyrynkowych aż po ul. Radoszów wraz z jej pierzeją południową, przyrynkowy odcinek ul. Staszica, północny odcinek ul. Szkolnej, w sąsiedztwie ul. Świętokrzyskiej i dawnej „szkoły benedyktyńskiej),
- strefa „E” – widok na Nową Słupię od strony Świętego Krzyża,
- strefa „K” – naturalne elementy krajobrazowe, które są integralnie związane z ekspozycją dawnego miasteczka (m.in. lessowy wąwóz po jego stronie południowo-zachodniej, koryta licznych strumieni).

Kultura, turystyka i sport

Głównymi elementami atrakcyjności turystycznej gminy są Świętokrzyski Park Narodowy z Muzeum Przyrodniczo-Leśnym na Świętym Krzyżu oraz zespołem klasztornym na Świętym Krzyżu z Muzeum Misyjnym oraz pozostałości staropolskiego zagłębia przemysłu górniczego i hutniczego w Nowej Słupi, będącego oddziałem Muzeum Techniki w Warszawie. Tradycja tego miejsca wykorzystywana jest do organizacji „Dymarek Świętokrzyskich” z pokazami wytopu żelaza metodami stosowanymi przed 2000 lat. Impreza ta otrzymała w 2003 roku Certyfikat Polskiej Organizacji Turystycznej za najlepszy produkt turystyczny województwa świętokrzyskiego. W czasie trwania imprezy prezentowany jest oryginalny folklor Ziemi Świętokrzyskiej, można też zakupić dzieła miejscowych twórców ludowych. Na terenie gminy Nowa Słupia znajdują się liczne szlaki turystyki pieszej i warunki do turystyki kwalifikowanej. Odwiedzając gminę Nowa Słupia nie sposób ominąć „Drogi Królewskiej” biegnącej z Nowej Słupi na szczyt Łyśca - odwiecznej drogi pątników, pielgrzymów udających się na modlitwy dziękczynne i błagalne do klasztoru na Św. Krzyżu. Tam też znajduje się część drzewa „Krzyża Świętego”. Postać kamiennego pielgrzyma zwanego Św. Emerykiem co roku przyciąga rzesze całej Polski (według legendy jest to postać Litwina lub księcia węgierskiego Emeryka zamienionego w kamień).

Sezon turystyczny w gminie rozpoczyna się w maju a kończy z początkiem października. Baza noclegowa i gastronomiczna w okresie wakacyjnym często bywa niewystarczająca z uwagi na duże zainteresowanie turystów, wczasowiczów terenami jeszcze czystymi ekologicznie. Bazę noclegową na terenie gminy tworzy :

- 17 gospodarstw agroturystycznych, które dysponują 169 miejscami noclegowymi,

- 6 innych obiektów świadczących usługi hotelarskie (schronisko, ośrodek wypoczynkowy, hotel itp.), oferujących 412 miejsc noclegowych.

Łączna ilość miejsc noclegowych na terenie gminy wynosi ok. 580.

Sport i szeroko rozumiana kultura fizyczna na terenie gminy rozwijana jest poprzez szkolne koła sportowe SKS, oraz Gminny Klub Sportowy w Rudkach (obecnie najniższa klasa rozgrywek piłki nożnej w lidze seniorskiej (klasa A), nieco lepsze osiągnięcia w tym klubie są zasługą juniorów (klasa okręgowa). Na terenie Gminy Nowa Słupia niewystarczająca jest liczba boisk sportowych. W tym zakresie samorząd gminy przystąpił do programu w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego o priorytecie „Zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich w ramach działania „Odnowa Wsi” .

Gmina Nowa Słupia jest terenem znanym jako aktywny ośrodek kulturotwórczy. Działają na tym terenie ludzie nauki, kultury i sztuki, znani nie tylko w środowiskach naukowych i twórczych całej Polski, ale także poza jej granicami. Sztuka ludowa reprezentowana jest przez rzeźbiarstwo w drewnie, wyroby ceramiczne, malarstwo. Swoją działalność prowadzą stowarzyszenia kulturalne, turystyczne i ekologiczne. W gminie 3 placówki z 31,8 tys. woluminów.

W gminie Nowa Słupia funkcjonuje Gminny Ośrodek Kultury w Nowej Słupi z siedzibą w Rudkach. Inicjator życia kulturalnego w gminie głównie dla dzieci i młodzieży. Organizator imprezy plenerowej pn. „Dymarki Świętokrzyskie” – kultywującej historię starożytnego hutnictwa na terenie gminy oraz rodzimy folklor świętokrzyski.

Zabytki

Gmina należy do grupy gmin o dużym nasyceniu zabytkami w stosunku do otoczenia. Zabytki nieruchome, objęte ewidencją konserwatorską, występują prawie we wszystkich sołectwach gminy, przy czym szczególne ich zgrupowanie istnieje na terenie Nowej Słupi (ok. 25% zasobu gminy). Drugą w kolejności miejscowością jest tu Stara Słupia (ponad 12% zasobu).

Kilka zabytków i zespołów zabytkowych zachowało się w Jeleniowie (park dworski nr rej. 594 katalogu zabytków), Dębnie (wiatrak koźlak nr rej.: 926). Wśród zabytków nieruchomych gminy największą grupę (ponad połowę) stanowi zabudowa mieszkalna i zagrodowa, z nielicznymi wyjątkami drewniana, zwykle z XX wieku (tylko kilka obiektów z XIX wieku). Najwięcej zagród zabytkowych zachowało się w Starej Słupi (zespół dworski: dwór, nr rej. 770, park, nr rej. 5), zaś domów mieszkalnych w Nowej Słupi, Jeziorku i Starej Słupi.

Drugą ilościowo grupę stanowią obiekty i zespoły sakralne, które znajdują się na terenie Nowej Słupi, Świętego Krzyża, Dębna, Mirocic i Starej Słupi. Istniejący na Świętym

Krzyżu zespół klasztorny benedyktynów z XII–XVII wieku należy do zabytków o wybitnych walorach w skali krajowej.

Duże walory zabytkowe posiada również zespół kościoła parafialnego w Nowej Słupi z XII-XVII w. Budowla ta jednak wymaga dużych nakładów prac konserwatorskich m.in. wymiany części pokrycia dachowego. Elewacja i mury kościelne są znacznym stopniu w około 40% popękane. W 2003 roku zainstalowano oświetlenie murów kościoła co w znacznym stopniu wyróżnia tę sakralną budowlę w okolicy. Późnobarokowe wnętrze również wymaga odnowienia w zakresie odświeżenia powłoki malarskiej i renowacji sztukaterii.

Charakterystyczne kapliczki z XIX/XX wieku w Nowej Słupi, Starej Słupi, Świętym Krzyżu i Mirocicach są częściowo odnawiane nakładami własnymi mieszkańców, jednak ze względu na wybitnie turystyczny charakter miejscowości ich estetyka nie może być zachowana w odpowiedni sposób przez cały rok. (wandalizm nastoletnich grup młodzieżowych nie omija także tych miejsc kultu religijnego).

W gminie wyróżnia się również szkoła benedyktyńska z XVIII wieku zwana „Opatówką” w Nowej Słupi. W latach 90-tych obiekt przeszedł gruntowny remont, gdzie wymieniono pokrycie dachowe i odnowiono elewację. Obecnie siedziba biblioteki publicznej i Towarzystwa Przyjaciół Nowej Słupi. Ze względu jednak na specyficzny niekorzystny mikroklimat (zdecydowanie wilgotne powietrze i słabą cyrkulację powietrza) budynek wymaga permanentnego dozoru konserwatorskiego (popękane ściany elewacji, liczne zawilgocenia ścian).

Ważnym reliktem historycznym koegzystencji z ludnością żydowską są pozostałości bóżnicy i kirkutu w Nowej Słupi. Przez wiele lat w bóżnicy mieściło się kino, a następnie z różnym powodzeniem egzystowały sklepy, dzisiaj miejsce spotkań członków Gminnego Koła Kombatantów.

Szczególne znaczenie wśród zabytków gminy mają osobliwości zabytków na Świętym Krzyżu. Do rejestru zabytków na Św. Krzyżu wpisane są:

- zespół klasztorny benedyktynów, nr rej 267,
- kościół, nr rej 25,
- klasztor, nr rej 25,
- dzwonnica, nr rej 267,
- wały kamienne, nr rej 267.

Sanktuarium Drzewa Krzyża Świętego to kompleks o najwyższej wartości środowiska kulturowego w skali ponadregionalnej, dlatego jego historii w niniejszym opracowaniu poświęcono większą uwagę. Urokliwość i mistyka miejsca przyciąga wg danych księży Oblatów corocznie około 400 tys. osób.

Skład zespołu klasztornego wchodzi opactwo benedyktynów, położone obok pogańskie wały kultowe oraz drogi Królewska i Opacka, łączące klasztor z pobliską Nową Słupią. Klasztor na Łysej Górze został ufundowany na początku XII wieku przez księcia Bolesława Krzywoustego i komesa Wojysława z rodu Toporczyków. Pierwszy konwent zakonników przybył tu z Tyńca. Podczas najazdu Tatarów w 1259 roku opactwo zostało zniszczone. Po rychłej odbudowie nastąpił okres spokoju i systematycznego rozwoju. Doniosłą rolę odegrały w dziejach klasztoru przechowywane tu relikwie Krzyża Świętego, które od początku XIV wieku przyciągały coraz liczniejsze rzesze wiernych. Aż do XVII było to jedno z najważniejszych sanktuariów na terenie Polski, nawiedzane często przez Władysława Jagiełłę oraz innych królów, zwłaszcza z dynastii Jagiellonów i Wazów. W XVI wieku przeprowadzono gruntowną przebudowę całego kompleksu budynków. Dokonana w 1819 roku kasata klasztorów benedyktyńskich w Królestwie Polskim, przekreśliła różnorodne formy działalności opactwa. Pod koniec XIX w. klasztor zamieniony został na więzienie, po II wojnie światowej powrócili tu zakonnicy.

Kompleks klasztorny tworzy zespół trzech, powiązanych ściśle ze sobą obiektów: głównego budynku, otaczającego wewnętrzny wirydarz, jednonawowej bryły kościoła i zachodniego skrzydła klasztoru. Z jego pierwotnego założenia z XII wieku zachowały się tylko szczytkowe relikty. Elementy gotyckie przylegające do kościoła od północy skupione są wokół w/w czworobocznego wirydarza i tworzą sklepiony krzyżowo-żebrowo krużganek. Centralnymi obiektami są: kaplica grobowa Oleśnickich oraz tzw. Sala Opacka, wzniesiona w latach 1611-1620 i pokryta wielobarwną polichromią. Skrzydło zachodnie klasztoru powstało w XVII wieku, pierwotnie w stylu barokowym. Było ono wielokrotnie, gruntownie przebudowywane. Zespół klasztorny otoczony jest murem, w którym od wschodu znajduje się zbudowana w XVII wieku brama rozpoczynająca Drogę Królewską oraz pochodząca z tego samego okresu dzwonnica, położona na wschód od kościoła.

Świętokrzyski klasztor został zbudowany na miejscu dawnego pogańskiego ośrodka kultowego, którego powstanie i funkcjonowanie określa się od późnego okresu lateńskiego do czasów chrześcijańskich, tj. na VIII - IX wiek. Ośrodek ten zajmował pierwotnie obszerny plac usytuowany wzdłuż grzbietu Łyśca, ograniczony kręgiem wałów kamiennych, zbudowanych z bloków kwarcytu w kształcie wydłużonej elipsy na osi wschód-zachód. Część wschodnia wałów o długości ok. 800 m wzniesiona z dużych głazów, obsypanych mniejszymi kamieniami i tłuczniem, jest przerwana w 4 miejscach. Pierwotne przejście - zapewne jedyne znajdowało się tu między dzisiejszą Drogą Królewską a Opacką. Część zachodnia wałów o długości odcinka północnego ok. 350 m i odcinka południowego ok. 150 m nie została ukończona.

Klasztor na Św. Krzyżu łączy z pobliską Nową Słupią dawne drogi pątnicze: „Królewska” z zespołem kapliczek (obecnie miejsca kultu bardzo zaniedbane, wymagające

dużych nakładów finansowych, trudność dodatkową stanowi ich usytuowanie na terenie prawnie chronionym – Świętokrzyskiego Parku Narodowego) i „Opacka”, którymi do połowy XIX wieku na Święty Krzyż można było się dostać jedynie z tej miejscowości. „Droga Królewska” zaczyna w rejonie kościoła w Nowej Słupi, następnie wkracza poprzez bramę na teren Parku w sąsiedztwie figury św. Emeryka, następnie poprzez las ostro wspina się do góry mijając po drodze 2 kapliczki murowane, aby po ominięciu pozostałości kopca Adama Czartoryskiego i dwóch kapliczek osiągnąć polanę podszczytową i poprzez bramę dotrzeć do klasztoru. „Droga Opacka” (Zielona) pierwotnie łącząca klasztor świętokrzyski z Dworem Opatów w Nowej Słupi zaczyna się w Nowej Słupi przy dawnej szkole benedyktyńskiej, aby następnie po dojściu do wsi Łazy poprowadzić do klasztoru poprzez otaczające go lasy. W kwietniu 2004 roku na trasie „drogi Królewskiej” odbyła się „droga krzyżowa”, która ma przypominać i kultywować tradycję od wielu lat zapomnianą.

Obok zespołu zabytkowego Św. Krzyża - Nowa Słupia stanowi kompleks zabytkowy o nie mniejszej wartości. Obecna wieś – centrum gminy została założona pierwotnie jako wieś klasztoru łysogórskiego, lokowana na prawie magdeburskim. W roku 1351 była już miastem, założonym na prawie średzkim przez benedyktynów świętokrzyskich. Wieś lokacyjna miała charakter wielodrożnicowej widlicówki, z osią na linii wschód-zachód, w części wschodniej zakończoną wydłużonym placem targowym z trzema odchodzącymi traktami. Główna oś strony zachodniej kończyła się „Drogą Królewską”, prowadzącą do klasztoru na Św. Krzyżu. Układ ten został zachowany przy lokowaniu miasta w poł. XIV w., którego życie gospodarcze wyznaczały rolnictwo, hodowla, rzemiosło i handel podporządkowany całkowicie klasztorowi świętokrzyskiemu. W roku 1939 Nowa Słupia liczyła 2.325 mieszkańców, z czego około 900 stanowili Żydzi (39%). Podstawą bytu ludności chrześcijańskiej było rolnictwo, natomiast rzemiosłem i handlem zajmowała się głównie ludność żydowska. Od czerwca 1941 r. w gettcie w Nowej Słupi przebywało 2.340 Żydów, którzy we wrześniu 1942 roku zostali przez Niemców wymordowani.

Uwarunkowania ochrony środowiska

Obszar gminy Nowa Słupia posiada bardzo wysokie walory przyrodnicze w międzynarodowym i krajowym układzie przestrzennym oraz pełni ważne funkcje ekologiczne. Ustawowo teren gminy objęty jest różnego rodzaju formami ochrony. Większa część gminy znajduje się na terenie Świętokrzyskiego Parku Narodowego, który zajmuje tu 1.839 ha. Na terenie gminy znajdują się cztery rezerwaty ścisłe przyrody (w granicach Parku na Górze Chełmowej, Świętym Krzyżu, w Wąwozie w Skałach, oraz Góry Jeleniowskiej. Obszar gminy obejmuje także część terenu Jeleniowskiego Parku Krajobrazowego, obejmujący zalesione tereny Pasma Jeleniowskiego.

Grunty leśne w gminie Nowa Słupia liczą 2429,2 ha, w tym lasy zajmują teren o powierzchni 2391 ha. Pod względem własności w większości są to lasy państwowe zarządzane przez Dyрекcję Świętokrzyskiego Parku Narodowego i Nadleśnictwo Łagów. Wskaźnik lesistości dla gminy wynosi 27,9 % i jest wyższy od wskaźnika lesistości województwa – 27,7%. W skład Świętokrzyskiego Parku Narodowego wchodzi następujące kompleksy leśne:

- pasma Łysogór z drzewostanami jodłowo-świerkowymi, z udziałem modrzewia, buka, jaworu i świerka,
- Góry Chełmowej, z dominującym udziałem modrzewia polskiego,
- Serwisu-Dąbrowy, z drzewostanem z przewagą świerka.

Istniejące w gminie Nowa Słupia powierzchnie leśne stwarzają korzystne warunki rekreacyjne oraz spełniają ważną rolę wodochronną. Głównym zagrożeniem są kradzieże drzewa, pożary leśne, zaśmiecanie terenów leśnych wokół terenów mieszkaniowych oraz dróg. Problemy w zakresie lesistości to rozdrobnienie lasów prywatnych, niepełne wykonywanie zabiegów pielęgnacyjnych oraz niedobór środków na zalesienia. Większość drzewostanów położonych na terenie gminy była w minionych latach stale zagrożona szkodliwym oddziaływaniem zanieczyszczeń, których natężenie jest ostatnio obniżone dzięki wprowadzaniu odpowiednich instalacji i w części ograniczeniem szkodliwej produkcji. Gospodarka leśna prowadzona jest na podstawie planów urządzania lasów, opracowywanych na okresy 10-letnie na terenach chronionych podlega zasadom wynikającym z odpowiednich planów ochrony.

Gmina posiada niekorzystne warunki hydrogeologiczne, jej obszar cechuje stosunkowo mała wydajność ujęć wodnych lub ich brak. Terenem bezwodnym jest przede wszystkim obszar głównego pasma Gór Świętokrzyskich. Niemal cała gmina leży w zlewni rzeki Kamiennej; zachodni skrawek gminy leży w zlewni rzeki Nidy, zaś skrajna część południowo - wschodnia należy do zlewni rzeki Czarnej Staszowskiej. Głównymi rzekami gminy są Czarna Woda i Pokrzywianka, o wodach III i II klasy czystości. Rzeki te charakteryzują się niekorzystnym rozkładem zasobów wód w ciągu roku (notuje się tu wysokie stany wód na wiosnę oraz niskie stany wód w okresie letnim). Retencja wód powierzchniowych nie pokrywa dodatniego bilansu wodnego, co sprzyja pogłębianiu się deficytu wody.

W gminie dominują gleby lekkie. Około 40% gruntów ornych ma właściwe stosunki wodne; gleb okresowo suchych jest około 18%. Około 40% powierzchni gminy zajmują gleby okresowo nadmiernie uwilgotnione, wymagające zmeliorowania. Erozją zagrożonych jest około 15% gruntów ornych. Grunty w klasach bonitacyjnych I – III zajmują około 37% obszaru gminy, zaś w klasie IV około 38% obszaru gminy.

Walory środowiska naturalnego są ważnym czynnikiem warunkującym poprawę poziomu życia mieszkańców. W swojej działalności samorząd gminy Nowa Słupia kieruje się zasadą zachowania zasobów naturalnego środowiska dla nas i przyszłych pokoleń a podejmowane działania przyczynią się do polepszenia stanu środowiska naturalnego. Głównym celem inwestycji proekologicznych realizowanych na terenie gminy jest poprawa stanu czystości środowiska naturalnego realizowana poprzez utylizację odpadów, zmniejszenie stężeń zanieczyszczeń w powietrzu poprzez spalanie w CO, redukcji zanieczyszczeń wód gruntowych i powierzchniowych.

Stan gospodarki wodno-ściekowej

Istniejący system zaopatrzenia w wodę oparty jest o ujęcie wód oraz system sieci wodociągowych. Ujęcie wody na potrzeby lokalne składa się z ośmiu czynnych studni głębinowych :

Ujęcia wód wgłębnych na terenie gminy Nowa Słupia.

Lp.	Miejscowość	Użytkownik	Głębokość studni	Ujmowany poziom	Wydajność w m ³ /d
1	Jeziorko	Zakład Produkcji Artykułów Spożywczych	50.0	Sylur	
2	Baszowice Stare	Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska	21.0		
3	Baszowice	Wieś	64.0	Sylur	
4	Sosnówka	Piekarnia – wł. prywatna	30.0	Sylur	
5	Sosnówka	Prywatna	15.0	Sylur	
6	Sosnówka	Dom GS	42.0	sylur	18.0
7	Skały	Miejskie Przedsiębiorstwo Robót Drogowych	30.0	Dewon środkowy	0.94/12.5
8	Bartoszewiny	wieś	70.0		-

Ogólna długość sieci wodociągowej wynosi na terenie gminy około 70 km.

Natomiast na potrzeby wodociągów gminnych użytkowane są dwa ujęcia wody:

- ujęcie wody w Rudkach o wydajności 24 m³/h,
- ujęcie Zamkowa Wola o wydajności 47 m³/h.

Ogólna długość sieci kanalizacyjnej wynosi ok. 17 kilometrów. Do sieci kanalizacyjnej podłączonych jest zaledwie około 250 budynków mieszkalnych. Na terenie gminy funkcjonują 2 oczyszczalnie ścieków :

- oczyszczalnia Rudki z 1972 roku (rodzaj procesu: odwadnianie, fermentacja, suszenie),
- oczyszczalnia Nowa Słupia z 1994 roku (rodzaj procesu: złożo gruntowo-gnilne).

Z przydomowych oczyszczalni ścieków (szamba) – około 990 sztuk, na terenie gminy korzysta 1492 osób.

Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego

Podstawowymi zanieczyszczeniami atmosfery są związki chemiczne i pyły powstające w procesie spalania paliw stałych, płynnych i gazowych. Jednym z podstawowych czynników kształtujących jakość środowiska jest stan czystości powietrza. Emisja zanieczyszczeń pyłowo-gazowych w gminie Nowa Słupia w porównaniu do obszarów uprzemysłowionych jest bardzo niska. Ponadto w ciągu ostatnich lat obserwowano jej systematyczny spadek, co jest spowodowane stosowaniem urządzeń redukujących oraz zmianą paliw grzewczych. Na terenie gminy nie istnieją zakłady przemysłowe emitujące zanieczyszczenia.

Hałas

Uciążliwość akustyczna powodują: obiekty prowadzące działalność gospodarczą (hałas przemysłowy) oraz transport drogowy (hałas komunikacyjny).

Większość podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w gminie powoduje emisję hałasu uciążliwą tylko dla najbliższego otoczenia. Z uwagi na słabe uprzemysłowienie gminy, hałas powstający w przedsiębiorstwach nie stanowi uciążliwości.

Podstawowym źródłem hałasu w miejscowości Nowa Słupia jest ruch pojazdów powodujących hałas komunikacyjny. Głównym źródłem uciążliwości akustycznej jest przejazd pojazdów ciężkich.

Na terenie gminy brak jest punktów monitoringu hałasu komunikacyjnego.

Gospodarka odpadami

Według definicji odpadami są zużyte przedmioty lub substancje ciekłe, nieprzydatne w miejscu lub czasie w którym powstały uciążliwe dla środowiska. Niewłaściwe gromadzenie odpadów przejawia się skażeniem wody, gleby i powietrza, niszczeniem krajobrazu, wyłączeniem z użytkowania terenów leśnych i rolnych. Gromadzenie odpadów może odbywać się tylko w miejscach przeznaczonych na ten cel, a odpady grożące skażeniem, zakażeniem lub inne szczególnie szkodliwe należy unieszkodliwiać poprzez spalanie, neutralizację chemiczną, scalanie.

Gmina Nowa Słupia wprowadziła uporządkowany system gospodarki odpadami. Gmina aktualnie korzysta ze składowiska odpadów komunalnych „Promnik” w Promniku dla odpadów niesortowalnych. Ze względu na dużą ilość odpadów niezbędne jest wprowadzanie systemu „selektywnej zbiórki” i z tym związany jest zakup pojemników do tego przeznaczonych. Planuje się ich rozmieszczenie przy trasach turystycznych, blisko placówek

szkolno – dydaktycznych i wioskach podnosząc w tym miejscach aspekt edukacyjny. Aktualnie selektywną zbiórką objęte są tworzywa sztuczne, szkło i papier.

W 2008 roku gmina przygotowała dokument pn. „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Nowa Słupia”. Celem programu jest:

- spowodowanie oczyszczenia obszaru gminy z azbestu oraz usunięcie stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest,
- wyeliminowanie negatywnych skutków zdrowotnych dla mieszkańców gminy spowodowanych azbestem,
- spowodowanie sukcesywnej likwidacji oddziaływania azbestu na środowisko i doprowadzenie, w określonym horyzoncie czasowym, do spełnienia wymogów ochrony środowiska,
- stworzenie odpowiednich warunków do wdrożenia przepisów prawnych oraz norm postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
- pomoc mieszkańcom gminy w realizacji kosztownej wymiany płyt cementowo – azbestowych zgodnie z przepisami prawa.

Własności gruntów i budynków

Na terenie gminy Nowa Słupia reprezentowane są wszystkie formy własności nieruchomości tj. własność prywatna, państwowa i samorządowa. O ile ta pierwsza w głównej mierze służy zaspokojeniu potrzeb i przynoszeniu korzyści samym właścicielom, to obie pozostałe formy służą zaspokojeniu potrzeb zbiorowych społeczności lokalnej. Gmina jako podstawowa jednostka samorządu terytorialnego, w ramach zadań własnych zaspokaja podstawowe dotyczące takich dziedzin jak ład przestrzenny, gospodarka nieruchomościami i ochrona środowiska, gminne drogi, ulice oraz organizacja ruchu drogowego, wodociągi, kanalizacja, utrzymanie czystości i porządku, budownictwa mieszkaniowego, zieleni gminnej i zadrzewień, cmentarzy komunalnych, targowisk itp.

Dla realizacji powyższych zadań gmina tworzy zasób nieruchomości, które zgodnie z planami zagospodarowania przestrzennego i innymi dokumentami programowymi niezbędne są dla potrzeb publicznych.

Zasób nieruchomości na 2004 rok przedstawia się następująco :

Powierzchnia ogółem	917.784 m ²
Grunty oddane w trwały zarząd	174.008 m ²
Grunty oddane w użytkowanie wieczyste	137.321 m ²
Grunty pod drogami i parkingami	32.582 m ²
Grunty pod targowicami	32.274 m ²
Grunty pod ogródkami działkowymi	37.369 m ²
Grunty pod szkołami i boiskami sportowymi	133.914 m ²

Grunty pod blokiem OSM	5.578 m ²
Grunty pod Ośrodkiem Zdrowia	6.127 m ²
Grunty pod garażami i stacjami TRAF0	10.808 m ²
Grunty po byłym „Metalchemie”	168.988 m ²
Grunty w dzierżawie	53.700 m ²
Grunty pod zamianę	45.360 m ²
Grunty do sprzedaży	55.877 m ²
Grunty pozostające w zasobie	23.875 m ²

Gmina Nowa Słupia jest właścicielem 91.78 ha gruntów, co stanowi 1,06 % całkowitej powierzchni gminy (8594 ha).

Infrastruktura techniczna

Dogodne położenie gminy Nowa Słupia stwarza dobre warunki dostępności do niej z różnych części kraju. Miejscowość Nowa Słupia będąca siedzibą władz gminy stanowi ważny węzeł dróg, bowiem krzyżują się tu drogi z głównych miast województwa świętokrzyskiego, z Kielc (odległych o 36 km), Ostrowca Świętokrzyskiego (26 km), Starachowic (23 km).

Podstawowy układ drogowy gminy tworzą drogi:

wojewódzkie:

- nr 751 Suchedniów-Bodzentyn-Nowa Słupia-Ostrowiec Świętokrzyski o długości 11.653 m - IV klasy, na odcinku Dębno-Stara Słupia - V klasy,
- nr 753 Wólka Milanowska-Wola Jachowa o długości 4.746 m na odcinku Miałanowska Wólka - Bartoszowiny - IV klasy,
- nr 756 Starachowice – Nowa Słupia – Łagów o długości 11.900 m. – V klasy,

powiatowe:

- nr 15938 Sosnówka-Włochy-Wieloborowice o długości 6.170 m,
- nr 15939 Rudki-Cząstków-Włochy-Skały o długości 5.600 m,
- nr 15940 Cząstków-Stara Słupia o długości 3.890 m,
- nr 15941 Stara Słupia-Grzegorzowice-Sarnia Zwola o długości 3.950 m,
- nr 15943 Nowa Słupia - Św. Krzyż o długości 0,930 m,
- nr 15944 (Waśniów)-Jeleniów o długości 1.815 m,
- nr 15945 Wólka Milanowska-Jeleniów o długości 2.520 m,
- nr 15946 Stara Słupia-Jeleniów o długości 4.900 m,
- nr 15948 Bartoszowiny-Lechów o długości 1.900 m,
- nr 15899 (Wola Szczygiełkowa)-Jeziorko o długości 3.380 m,
- nr 15508 Święty Krzyż-Huta Nowa o długości 1.700 m,

- nr 15897 Wojciechów-Dębno o długości 1.690 m.

Uzupełnia je sieć dróg gminnych. Dużą gęstością dróg cechują się północno-wschodnie wsie gminy, które przebiegają liczne drogi powiatowe. Do innych jednak dojazd jest trudny – zachodnia część Nowej Słupi, czyli rejon klasztoru na Św. Krzyżu, do którego wiedzie stromy krótki odcinek z centrum wsi oraz długa droga z zachodu, ze wsi Huta Szklana (gmina Bieliny).

Drogi wojewódzkie w całości mają nawierzchnię bitumiczną, choć niektóre odcinki wymagają modernizacji. Są dość wąskie i jednopasmowe.

Drogi powiatowe w gminie są kryte asfaltem, betonem asfaltowym, lecz część ich ma jeszcze nawierzchnię żużlową. Są to również jednopasmowe trakty, niekiedy z jedną jezdnią.

Teren gminy obsługiwany jest przez autobusy PKS. Głównym węzłem ich linii jest Nowa Słupia. Z przystanku autobusowego w Rynku, tuż przy ul. Bodzentyńskiej, odjeżdżają najczęściej do Ostrowca Świętokrzyskiego, oraz do Kielc i Starachowic. Do wymienionych miejscowości jeździ bowiem najwięcej mieszkańców gminy – do pracy, szkoły, do lekarzy specjalistów i w innych celach (zakupy, rozrywka). Kursy pospieszne wykonywane są do Kielc i Ostrowca Świętokrzyskiego – a także do Lublina i do Warszawy (trasa Staszów – Warszawa).

Gmina Nowa Słupia nie posiada natomiast połączeń kolejowych. Najbliżej położonymi stacjami PKP są: Starachowice, Ostrowiec Św. i Kielce.

Ważną rolę odgrywają prywatni przewoźnicy wykorzystujące najczęściej luki w rozkładzie komunikacji autobusowej. Transport prywatny cieszy się dużą popularnością, przede wszystkim ze względu na tańsze bilety i szybkość dojazdu.

Identyfikacja problemów

Obszary problemowe gminy zidentyfikowano na podstawie analizy dostępnych danych oraz dokumentów strategicznych i rozwojowych i są nimi :

- duże potrzeby w zakresie prac remontowych obiektów zabytkowych,
- niewystarczające oznakowanie i opisanie zabytków,
- brak właściwie oznakowanych tras turystycznych,
- niedostateczna ilość punktów noclegowo-żywieniowych dla turystów,
- braki infrastrukturalne do przeprowadzania/rozwoju imprez masowych,
- brak inwestycji pobudzających rozwój turystyki,
- zły stan infrastruktury technicznej (bezpośrednio i pośrednio wpływającej na turystykę) oraz w obszarach przeznaczonych w planach zagospodarowania na działalność gospodarczą,
- niedostateczny rozwój sieci obiektów umożliwiających wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych gminy,

- brak programu/strategii rozwoju turystyki w gminie,
- brak możliwości rozwoju przedsiębiorczości w kierunku turystyki z uwagi na zaniedbania i braki w infrastrukturze i sferze okołoturystycznej,
- obecność obszarów zaniedbanych, zmarginalizowanych, nie wykorzystywanych dla rozwoju gospodarczego i społecznego miejscowości i gminy,
- zaniedbania w inwestycjach związanych z renowacją i wzrostem estetyki funkcjonalnej przestrzeni publicznej,
- brak inwestycji podnoszących atrakcyjność miejscowości i gminy, w aspekcie turystyki, przedsiębiorczości, życia społecznego,

I.2. Gospodarka

Podstawową funkcją gospodarczą gminy Nowa Słupia jest rolnictwo. Na ogólną powierzchnię gminy (8594 ha) przypada 5119 ha użytków rolnych, co stanowi 59,6% powierzchni gminy. Na terenie gminy przeważają gospodarstwa o powierzchni od 1 ha do 5 ha, które stanowią 66,28% ogólnej powierzchni użytków rolnych. Struktura powierzchniowa gospodarstw rolnych charakterystyczna dla całego regionu jest niekorzystna, nie zapewniająca efektywności produkcji.

W 2006 roku na terenie gminy działało 520 podmiotów gospodarczych (bez prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne), z czego około 90% reprezentuje sektor prywatny.

Wśród ogółu podmiotów gospodarki narodowej dominują osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – blisko 78% ogółu podmiotów. Z reguły są to małe firmy, które nie generują znaczącej liczby miejsc pracy.

Poniższa tabela przedstawia firmy działające na terenie gminy, które są największymi generatorami miejsc pracy i w znaczący sposób kształtują rynek pracy w gminie:

Nazwa firmy	Siedziba firmy	Rodzaj wykonywanej działalności
ZPEEG „ELEG” s.c.	Nowa Słupia	Zakład Produkcji Elektrycznych Elementów Grzejnych
Zakład Produkcyjno – Usługowo – Handlowy „ALEKS”	Serwis	Produkcja grzejników elektrycznych, tarników do bieżnikowania opon
Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Usługowo – Handlowe „PRIMEX”	Rudki Osiedle Górne	Obróbka drewna, wykonywanie gontów dachowych
Zakład Urządzeń Metalowych „METAL – CHEM”	Sosnowka	Działalność produkcyjno – usługowo – handlowa w branży metalowej, odlewniczej, budowlanej i transportowej.
„MISTER”	Jeziorko	Zakład Produkcji Art. Spożywczych „MISTER” Zakład Pracy Chronionej
Zakład Stolarski „JODŁA”	Serwis	Stolarstwo – usługi, produkcja, handel

Wytwórnia Wyrobów Piekarniczych „OLEŃKA”	Sosnówka	Piekarstwo (wypiek chleba, pieczywa drobnego)
Zakład Piekarniczy „Słupianka”	Nowa Słupia	Piekarnia (wypiek chleba i bułek oraz sprzedaż)
Przedsiębiorstwo „IWBUD”	Sosnówka	Produkcja stolarki budowlanej. Usługi i handel w zakresie budownictwa. Export – import.

Przeważające działalności gospodarczej na terenie gminy to:

1. Usługi remontowe i budowlane
2. Handel i naprawy:
 - sklepy, kioski i inne punkty handlu detalicznego
 - gastronomie, restauracje, kawiarnie, bary
 - handel obwoźny
 - naprawy różnego typu
3. Usługi transportowe
4. Stancje turystyczne i motele
5. Zakłady fryzjerskie
6. Pozostałe działalności – (skupy, usługi pogrzebowe, weterynaryjne, krawieckie, motoryzacyjne i inne.

Identyfikacja problemów

Obszary problemowe gminy zidentyfikowano na podstawie analizy dostępnych danych oraz dokumentów strategicznych i rozwojowych i są nimi :

- znaczne obciążenia fiskalne oraz z tytułu ubezpieczeń społecznych,
- niska dochodowość prowadzonej działalności gospodarczej uniemożliwiająca kumulowanie środków na inwestycje,
- niestabilność rynków zbytu, dla potrzeb których funkcjonują podmioty,
- niestabilność przepisów prawa podatkowego, prawa pracy oraz przepisów branżowych,
- brak możliwości rozwoju przedsiębiorczości w kierunku turystyki z uwagi na zaniedbania i braki w infrastrukturze i sferze okołoturystycznej,
- zły stan infrastruktury technicznej w obszarach przeznaczonych w planach zagospodarowania na działalność gospodarczą,
- obecność obszarów zaniedbanych, zmarginalizowanych, nie wykorzystywanych dla rozwoju gospodarczego i społecznego miejscowości i gminy,
- zaniedbania w inwestycjach związanych z renowacją i wzrostem estetyki funkcjonalnej przestrzeni publicznej,
- brak inwestycji podnoszących atrakcyjność miejscowości i gminy, w aspekcie turystyki, przedsiębiorczości, życia społecznego,

- ograniczone środki finansowe przeznaczone na dostosowanie do wymogów unijnych w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej,
- brak oferty możliwości inwestycyjnych o profilu charakterystycznym dla gminy.

I.3. Sfera społeczna

Ludność gminy to 11.053 mieszkańców (stan na 31.12.2007). Średnia gęstość zaludnienia na 1 km² wynosi 129 osób i jest wyższa od średniej gęstości zaludnienia w powiecie kieleckim – 105 osób i w województwie świętokrzyskim – 110 osób. Przyczyną takiego stanu jest fakt występowania na terenie gminy osiedla zorganizowanego i budowanego na potrzeby byłej Kopalni Pirytu „Staszic” i byłego Zakładu Urządzeń Chemicznych „Metalchem” w Rudkach.

Gmina posiada niewielki ujemny przyrost naturalny i jest on odbiciem ogólnej tendencji spadkowej po stronie urodzeń w Polsce. W gminie Nowa Słupia obserwuje się postępujący proces starzenia się społeczeństwa.

Liczba ludności w gminie w latach 2004-2007.

Rok	2004	2005	2006	2007
Liczba ludności	10953	10975	10983	11053
Przyrost naturalny	11	9	10	14

Liczba ludności w poszczególnych miejscowościach (stan na 31.12.2007r.):

L.p.	Sołectwo	Liczba mieszkańców
	Bartoszewiny	263
	Baszowice	462
	Cząstków	423
	Dębniak	212
	Dębno	494
	Hucisko	84
	Jezioro	958
	Jeleniów	761
	Milanowska Wólka	286
	Mirocice	519
	Nowa Słupia	1589
	Paprocice	208
	Pokrzywianka	337
	Rudki	1798
	Serwis	352
	Skąły	192

	Sosnówka	570
	Stara Słupia	1030
	Trzcianka	197
	Włochy	318
	RAZEM	11053

Wykształcenie mieszkańców miejscowości jest wynikiem jego rolniczej przeszłości. Wśród starszych mieszkańców dominują ludzie z wykształceniem podstawowym, średnim i zawodowym. Młodszy mieszkańcy częściej są absolwentami szkół wyższych. Struktura wykształcenia nie odpowiada wymogom współczesnej gospodarki.

Aktywność zawodową mieszkańców silnie różnicuje poziom wykształcenia. Najmniejszy odsetek biernych zawodowo, bądź bezrobotnych występuje wśród mieszkańców z wyższym wykształceniem. Wśród mieszkańców z wykształceniem podstawowym ukończonym, nieukończonym lub bez wykształcenia odsetek pracujących wynosi zaledwie 10%.

Bezrobocie w Gminie Nowa Słupia, według statystyk prowadzonych przez Powiatowy Urząd Pracy w Kielcach (stan na 30.09.2008 r.), kształtuje się następująco:

Razem bezrobotni	w tym kobiety	z prawem do zasiłku	w wieku 18-44 lat	bez pracy pow. 12 m-cy
828	473	81	573	433

Uderzająca jest duża liczba długotrwale bezrobotnych. Są oni kategorią wymagającą szczególnego wsparcia. Gmina może podjąć działania w celu ich aktywizacji bądź przekwalifikowania.

W Nowej Słupi zamieszkuje duża liczba niepełnosprawnych. Większość z nich jest w wieku produkcyjnym (ok. 60%). Nie są oni jednak najlepiej wykształceni, zaledwie 25% z nich posiada wykształcenie wyższe niż zasadnicze zawodowe. Od standardów odbiega również aktywność ekonomiczna niepełnosprawnych zamieszkujących gminę. Niecałe 20% z nich to osoby aktywne zawodowo. Działania naprawcze mogłyby skupić się na podnoszeniu ich kwalifikacji i promocji atypowych form zatrudnienia. Działania takie powinny oczywiście uwzględniać stopień i charakter niepełnosprawności, wymagają zatem poprzedzenia dokładną diagnozą sytuacji pod tym względem.

Na terenie gminy działają rozmaite organizacje pozarządowe, które są zaangażowane w rozwój i ożywienie gospodarczo – społeczne gminy Nowa Słupia:

1. Świętokrzyskie Towarzystwo Agroturystyki "Łysogóry",
2. Towarzystwo Przyjaciół Nowej Słupi,
3. Gminne Koło Pszczelarzy w Nowej Słupi z siedzibą w Rudkach,

4. Polski Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów Zarząd Rejonowy w Nowej Słupi,
5. Stowarzyszenie na Rzecz Ekorozwoju Wsi w Paprociach,
6. Uczniowski Klub Sportowy "JUKS" w Jeleniowie,
7. Ochotnicza Straż Pożarna.

Gmina Nowa Słupia jest członkiem Regionalnej Organizacji Turystycznej Województwa Świętokrzyskiego, Związku Gmin Gór Świętokrzyskich oraz Lokalnej Grupy Działania Fundacja Rozwoju Wsi Świętokrzyskiej, utworzonej w ramach Programu Pilotażowego LEADER.

Identyfikacja problemów

Obszary problemowe gminy zidentyfikowano na podstawie analizy dostępnych danych oraz dokumentów strategicznych i rozwojowych i są nimi :

- złe warunki bytowe,
- ogromne obciążenia budżetu gminy wydatkami na pomoc socjalną,
- wysoki poziom bezrobocia, w tym wysoka liczba osób trwale bezrobotnych,
- deficyt miejsc pracy,
- problemy osób niepełnosprawnych na rynku pracy (problem wykluczenia społecznego),
- duża grupa bezrobotnych korzystającej z pracy tzw. „na czarno” za granicą,
- powszechne zjawisko zatrudniania konkurencyjnych pod względem wynagrodzenia imigrantów,
- brak samoistnej aktywności społeczeństwa, społecznego zaangażowania mieszkańców w realizację obiektów tożsamości społecznej, kulturowej i historycznej, apatia społeczna.

I.4. Analiza SWOT

Analiza SWOT oparta na schemacie klasyfikacji, dzielącym wszystkie czynniki mające wpływ na bieżącą i przyszłą pozycję organizacji na:

- zewnętrzne w stosunku do organizacji,
- mające charakter uwarunkowań wewnętrznych,
- wywierające negatywny wpływ na organizację,
- mające wpływ pozytywny.

Ze skrzyżowania tych podziałów powstają cztery kategorie czynników:

1. **Zewnętrzne pozytywne - szanse.** Szanse to zjawiska i tendencje w otoczeniu, które gdy odpowiednio wykorzystamy staną się impulsem rozwoju oraz osłabiają zagrożenia.
2. **Zewnętrzne negatywne - zagrożenia.** Zagrożenia to wszystkie czynniki zewnętrzne, które są postrzegane jako bariery dla rozwoju firmy, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń ma destrukcyjny wpływ na rozwój organizacji lub

powodzenie inwestycji. Jednocześnie nie pozwala na pełne wykorzystanie szans i mocnych stron.

3. **Wewnętrzne pozytywne - mocne strony**, czyli atuty organizacji. Mocne strony to walory organizacji, które w pozytywny sposób wyróżniają ją pośród konkurencji. Mocne strony mogą być wynikiem wielkości organizacji, polegać na dużym udziale w rynku, niskich kosztach jednostkowych, dysponowania nowoczesną technologią, jakością produkcji itd.
4. **Wewnętrzne negatywne - słabe strony organizacji**. Słabe strony to konsekwencja ograniczeń zasobów i niedostatecznych kwalifikacji. Mogą one dotyczyć całej organizacji, jak i jej części. Każda organizacja posiada słabe strony. Jednak zbyt duża ich ilość może spowodować, że organizacja nie utrzyma się na rynku konkurencyjnym, a inwestycja może przynieść straty, zamiast spodziewanych zysków.

Słabe strony, czyli strategiczne problemy do rozwiązania

Zjawiska ograniczające możliwości rozwoju gminy, na które bezpośredni wpływ ma sama gmina:

1. Niewystarczająca infrastruktura obsługi ruchu turystycznego, niewykorzystane możliwości aktywizacji turystycznej,
2. Niedostosowanie poziomu i struktury wykształcenia mieszkańców do potrzeb lokalnego rynku pracy,
3. Niedogodne warunki do inwestowania i dla rozwoju przedsiębiorczości,
4. Zły stan techniczny infrastruktury,
5. Migracja ludności,
6. Długotrwale bezrobotni,
7. Deficyt miejsc pracy, wysokie bezrobocie, w tym osób niepełnosprawnych,
8. Patologie społeczne,
9. Apatia ludności, brak chęci do aktywizacji, brak organizacji i działań integracyjnych dla mieszkańców,
10. Osłabienie zainteresowania kultywowaniem tradycji ludowych,
11. Niewielka ilość jednostek drobnego przemysłu,
12. Nieefektywne rolnictwo, o niskiej przeciętnej powierzchni gospodarstw i niskiej wydajności,
13. Nie odpowiadający potencjalnym możliwościom rozwój agroturystyki.

Zagrożenia

Zjawiska negatywne mogące stanowić zagrożenie dla rozwoju gminy, występowanie, których jest uwarunkowane czynnikami leżącymi poza możliwościami bezpośredniego jej wpływu:

1. Wysokie koszty pracy - wzrost kosztów ZUS,
2. Wzrost bezrobocia w regionie, brak perspektyw zawodowych dla młodzieży,
3. Odptyw wykształconej kadry i lokalnego kapitału,
4. Niejasne prawo podatkowe,
5. Zwiększenie kosztów zatrudnienia,
6. Niestabilne prawo,
7. Duże opóźnienia w budowie społeczeństwa obywatelskiego,
8. Rosnące ceny energii,
9. Bariery kapitałowe dla rozwoju przedsiębiorczości.

Mocne strony, czyli atuty

Zjawiska pozytywne z punktu widzenia możliwości kształtowania rozwoju gminy, na który bezpośredni wpływ ma sama gmina - mieszkańcy, instytucje, władze samorządowe:

1. Rekonstrukcja, odbudowa szczególnie cennych obiektów zabytkowych,
2. Funkcjonowanie organizacji pozarządowych stwarzających warunki do tworzenia i upowszechniania aktywności różnych środowisk,
3. Rozwinięta i efektywna polityka inwestycyjna gminy,
4. Gmina kojarzony z Górami Świętokrzyskimi i Świętym Krzyżem,
5. Otwarcie na współpracę międzynarodową,
6. Posiadanie zasobu gruntów gminnych,
7. Sukcesy w pozyskiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania,
8. Brak zanieczyszczeń środowiska powodowanych przez przemysł,
9. Grupy mieszkańców aktywnych w kultywowaniu tradycji – istniejące organizacje pozarządowe,
10. Potencjał siły roboczej,
11. Dobre przykłady rozwijającej się agroturystyki,
12. Szlaki turystyki pieszej, warunki do turystyki kwalifikowanej,
13. Możliwości zagospodarowania przestrzennego nowych terenów osadniczych i inwestycyjnych,
14. Umiejętność współpracy zarządu gminy w związkach międzygminnych.

Szanse

Zjawiska pozytywne z punktu widzenia możliwości kształtowania rozwoju gminy, występowanie których jest uwarunkowane czynnikami leżącymi poza możliwościami bezpośredniego jej wpływu:

1. Dziedzictwo kulturowo - historyczne na skalę krajową i europejską,
2. Walory przyrodniczo - środowiskowe na skalę krajową i europejską,
3. Rozwój branży teleinformatycznej,
4. Dostępność funduszy unijnych,
5. Klimat historyczno - mistyczny miejsca, tradycje, legendy,
6. Rozwój turystyki w województwie świętokrzyskim, jako jeden z priorytetów rozwoju gospodarczego regionu,
7. Wzrost liczby turystów odwiedzających województwo świętokrzyskie,
8. Promocja oferty turystycznej województwa i regionów,
9. Możliwość rozbudowy infrastruktury kulturalnej i turystycznej,
10. Wzrost popularności elastycznych form zatrudnienia, alternatywnych źródeł dochodu gospodarstw rolnych.

Sporządzenie listy czynników i określenie trendów w otoczeniu i wnętrzu organizacji pozwala w kolejnym etapie ocenić siłę ich wpływu na organizację i priorytetowe działania, które muszą zostać podjęte. Informacje uzyskane w trakcie analizy SWOT będą podstawą podejmowania kolejnych, strategicznych decyzji. Na potrzeby niniejszego opracowania wybrano wyłącznie tylko te czynniki, które mają związek z rewitalizowanym obszarem.

II. NAWIĄZANIE DO STRATEGICZNYCH DOKUMENTÓW DOTYCZĄCYCH ROZWOJU PRZESTRZENNO SPOŁECZNO GOSPODARCZEGO

Na szczeblu gminnym Lokalny Program Rewitalizacji jest ściśle powiązany ze **Strategią rozwoju gminy Nowa Słupia** i odnosi się bezpośrednio do jej zapisów.

Misją gminy Nowa Słupia określoną w Strategii jest *„optymalne zaspokojenie zbiorowych potrzeb mieszkańców przez wykonywanie zadań publicznych nie zastrzeżonych ustawowo dla samorządu powiatowego i wojewódzkiego oraz dla administracji rządowej i innych organów Państwa, z poszanowaniem środowiska i racjonalnym wykorzystaniem jego zasobów”*.

W Strategii przedstawiony został pożądaný obraz przyszłości gminy funkcjonującej według reguł gwarantujących jej zrównoważony rozwój, m. in. (wybrano zapisy bezpośrednio odnoszące się i kształtujące LPR):

W SFERZE PRZYRODNICZO – KULTUROWEJ:

- perła Gór Świętokrzyskich,
- ośrodek kultury, sztuki i twórczości ludowej,
- centrum historii starożytnego hutnictwa,
- gmina czysta i zielona.

W SFERZE INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ:

- bezrobocie niższe od średniej krajowej,
- zintegrowana społeczność,
- wspieranie i konsolidacja działalności stowarzyszeń i inicjatyw społecznych

W SFERZE GOSPODARKI:

- centrum turystyki i wypoczynku,
- gmina agroturystyczna,
- rozwinięta sieć małych i średnich przedsiębiorstw,
- ośrodek produkcji zdrowej żywności.

Celem nadrzędnym rozwoju gminy Nowa Słupia jest „wysoka jakość życia mieszkańców gminy”. Polityka inwestycyjna gminy powinna w rezultacie przyczyniać się do osiągnięcia tego celu, poprzez:

- zrównoważony rozwój ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- zrównoważony rozwój społeczny,
- zrównoważony rozwój gospodarczy,
- zrównoważony rozwój przestrzenny,
- ład instytucjonalny i ład w zarządzaniu.

Realizując zapisy Lokalnego Programu Rewitalizacji odnoszące się do wydzielonego w jego ramach obszaru zdegradowanego, a więc szczególnie zagrożonego występowaniem problemów przestrzennych, społecznych i gospodarczych, należy przyjąć, że wszystkie wymienione w Strategii cele będą przekładać się na podejmowane w LPR zadania. Zatem cele określone w LPR są komplementarne z założeniami Strategii, skupiają się jednak na zdefiniowanych obszarach.

II.2. Powiat

Strategia rozwoju Powiatu Kieleckiego identyfikuje misję powiatu w następujący sposób:

„Strategia rozwoju powiatu kieleckiego kreuje zrównoważony rozwój poprzez: stymulowanie rozwoju przedsiębiorczości i rolnictwa, ochronę środowiska naturalnego oraz stałe

podnoszenie standardu usług publicznych i poziomu życia mieszkańców, a także wykorzystywanie walorów krajobrazowych i kulturowych powiatu. Warunkiem rozwoju powiatu jest stała współpraca władz ze społeczeństwem, która da podstawy do poprawy jakości życia oraz wielofunkcyjnego, rozwoju obszarów wiejskich”.

Istotnym warunkiem efektywnego rozwoju powiatu jest wielostronne wspomaganie zrównoważonego rozwoju, określone jako cel generalny: *„Wzrost poziomu życia mieszkańców poprzez harmonijny rozwój społeczno gospodarczy powiatu”.* Osiągnięcie tego celu jest uwarunkowane szerokimi i wielokierunkowymi działaniami w obszarach:

- rozwoju i wykorzystania zasobów ludzkich (np. poprzez przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizację zawodową, tworzenie warunków dla rozwoju kultury, sportu, turystyki i rekreacji),
- wszechstronnego rozwoju gospodarczego powiatu, małych i średnich przedsiębiorstw, sfery usług, rolnictwa oraz jego otoczenia (np. poprzez aktywizację gospodarczą społeczności lokalnej),
- ochrony i racjonalnego wykorzystania środowiska (np. poprzez działania na rzecz dziedzictwa kulturowego),
- rozwoju infrastruktury technicznej (np. poprzez wspieranie rozwoju budownictwa mieszkaniowo - usługowego oraz racjonalne wykorzystanie mienia powiatowego).

W zapisach powyższych można dostrzec odzwierciedlenie pojęcia „rewitalizacji”, ożywienia społeczno – gospodarczego obszarów zdegradowanych i zmarginalizowanych, ponieważ wprost prowadzą one właśnie do rozwoju każdego wymienionego w Strategii obszaru. W tym względzie Lokalny Program Rewitalizacji Nowej Słupi spełnia przesłanki zawarte w strategii Powiatu i w całości wpisuje się w każdy z celów określonych w Strategii.

II.3. Województwo

Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego

Cel generalny określony w Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego to *„wzrost atrakcyjności województwa fundamentem zintegrowanego rozwoju w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej”.* Poniżej przedstawiono cele warunkujące osiągnięcie celu generalnego, wyselekcjonowane z zapisów Strategii w ten sposób, aby odnosiły się do Lokalnego Programu Rewitalizacji i uzasadniały jego celowość w aspekcie działań strategicznych województwa.

1. Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody i dóbr kultury

Priorytety i kierunki działań m. in.:

1.1. Tworzenie warunków rozwoju turystyki, sportu i rekreacji, poprzez:

- rozwój infrastruktury turystycznej, szczególnie infrastruktury noclegowej, gastronomicznej,
- wspieranie procesów powstawania lokalnych i regionalnych produktów turystycznych,
- podnoszenie jakości usług turystycznych,
- modernizację i rozbudowę bazy sportowo-rekreacyjnej w regionie.

1.2. *Ochrona i udostępnienie dziedzictwa kulturowego, poprzez:*

- zachowanie dziedzictwa kulturowego,
- modernizację i rozbudowę infrastruktury kultury,
- zwiększanie roli zabytków w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości,
- tworzenie nowych miejsc pracy związanych z ochroną i udostępnianiem dziedzictwa kulturowego.

1.3. *Tworzenie warunków zrównoważonego rozwoju umożliwiających prawidłowe funkcjonowanie systemów ekologicznych, poprzez m. in.:*

- rozwój proekologicznej infrastruktury turystycznej na obszarach chronionych i ich otulinach.

2. Aktywizacja rolnictwa i wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich

Priorytety i kierunki działań m.in.:

2.1. *Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich umożliwiający przechodzenie ludności wiejskiej do zawodów pozarolniczych, poprzez:*

- różnicowanie działalności gospodarczej na wsi w celu zapewnienia alternatywnych w stosunku do rolnictwa źródeł dochodów,
- tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw,
- aktywizację społeczności wiejskich – zachowanie tożsamości, dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszarów wiejskich.

Wizja rozwoju województwa świętokrzyskiego zawarta w Strategii jest nierozzerwalnie związana z rozwojem turystyki, gdyż „*bogactwo przyrodnicze regionu stwarza bardzo korzystne warunki do uprawiania wszelkich form turystyki*”, a w przyszłości „*turystyka (...) stanie się nowoczesną dziedziną gospodarki*”. W Strategii można odnaleźć także następujący zapis: „*Będą tworzone warunki do rozwoju takich dziedzin jak kultura, sport (...)*”.

W Strategii zapisano, że „*ułatwienie dostępu do usług publicznych takich jak (...) kultura, sport i wypoczynek pozwoli na odczuwalną poprawę warunków życia i pracy mieszkańców*”.

W nawiązaniu do ukształtowanego podziału funkcjonalnego województwa w Strategii wyróżniono obszary funkcjonalne, pełniące rolę stref zróżnicowanej polityki przestrzennej. Miejscowość Nowa Słupia oraz teren gminy Nowa Słupia leży w **obszarze rozwoju wielofunkcyjnego z przewagą funkcji pozarolniczych**. Priorytetowym kierunkiem zagospodarowania tego obszaru jest turystyka.

Mając na uwadze, że rewitalizacja ma spowodować rozwój społeczno-gospodarczy, w tym kulturalny i turystyczny na określonym obszarze zdegradowanym, można przyjąć, że zadania wpisane w Lokalny Program Rewitalizacji wpisują się i są komplementarne z zapisami Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego.

Spójność jest dostrzegalna również w zaleceniach dotyczących podejmowanych działań. Działania podejmowane w ramach realizacji celów strategicznych służące m.in. osiągnięciu zgodności form wykorzystania poszczególnych obszarów zgodnie z ich naturalnymi predyspozycjami lub przy minimalizacji konfliktów z nimi oraz umożliwiające pogodzenie dążenia do osiągnięcia satysfakcjonującego wyniku ekonomicznego z głęboką troską o otoczenie społeczne i środowisko naturalne, znajdują swoje odniesienie w projektach wpisanych w Lokalny Program Rewitalizacji.

Strategia Rozwoju Turystyki w Województwie Świętokrzyskim

Misją województwa świętokrzyskiego, zapisaną w Strategii, jest *„tworzenie i wdrażanie wysokiej jakości, unikalnych produktów turystycznych, odpowiadających na wiązkę potrzeb turystów, tworzenie atmosfery przyjaznej turystom i warunków przyjaznych inwestorom, przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju”*. Strategia jednoznacznie podkreśla, że *„turystyka jest kluczowym narzędziem rozwoju województwa świętokrzyskiego, a także jego społeczno-gospodarczej aktywizacji”*. Celem nadrzędnym według zapisów Strategii jest trwały rozwój turystyki w regionie, możliwy do osiągnięcia m. in. poprzez *„kształtowanie przestrzeni turystycznej”* oraz *„rozwój otoczenia sprzyjającego rozwojowi turystyki”*.

Obszary priorytetowe rozwoju turystyki w województwie świętokrzyskim w których należy podjąć działania to m.in.:

1. Produkt (szczególnie znaczenie ma oferta dotycząca Gór Świętokrzyskich i Świętego Krzyża, powiązana z religią, miejscami kultu, legendami i tradycjami - analizowany projekt odpowiada obszarowi priorytetowemu ze względu na swoją lokalizację i charakter).
2. Przestrzeń turystyczna (kształtowanie przestrzeni turystycznej w zakresie zagospodarowania terenów pod inwestycje w sposób umożliwiający turystyczne wykorzystanie istniejącego potencjału, rozwój mikro przestrzeni turystycznych, działania rewitalizacyjny i rewaloryzacyjne na poziomie lokalnym – poprzez swoją lokalizację i funkcję analizowany projekt w pełni wpisuje się w przedstawione założenia i działania).
3. Otoczenie instytucjonalne (wsparcie władz samorządowych w zakresie rozwoju turystyki, tworzenia warunków do wzrostu zatrudnienia poprzez rozwój turystyki, tworzenia tzw. „zielonych miejsc pracy” – agroturystyka, ekoturystyka - wsparcie samorządów w zakresie inwestycji proturystycznych, w tym współfinansowanych z funduszy strukturalnych –

analizowany projekt należy do inwestycji samorządowych jednoznacznie proturystycznych, przyczyniających się do powstawania nowych miejsc pracy).

Również w powyższym dokumencie można bez przeszkód zidentyfikować obszary spójności z Lokalnym Programem Rewitalizacji, który w przypadku Nowej Słupi, poprzez założone zadania rewitalizacyjne, ma doprowadzić w konsekwencji do rozwoju turystyki, będącej siłą napędzającą wzrost gospodarczy i społeczny gminy.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego

Autorzy Planu zwracają uwagę na konieczność stworzenia warunków do aktywizacji lokalnych potencjałów rozwojowych w ośrodkach gminnych. W zapisach dotyczących kierunków polityki przestrzennej można odnaleźć wskazania dla obszarów wiejskich, m. in.:

- ograniczanie odpływu zasobów pracy ze wsi poprzez przyśpieszenie (...) wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich,
- tworzenie korzystnych warunków terenowych, stymulujących rozwój różnych form zatrudnienia (turystyka i agroturystyka, drobna wytwórczość itp.).

Jako podstawę strategicznego rozwoju przestrzeni ekonomicznej regionu, przyjmuje się priorytety, które stanowiąc będą główne segmenty nowej bazy ekonomicznej województwa. Jednym z priorytetów jest „rozwinęty sektor turystyczny” (racjonalne zagospodarowanie miejscowych zasobów i potencjałów rozwoju, połączone z intensywną ich promocją).

Plan odnosi się bezpośrednio do sfery turystyki. Określa cele polityki przestrzennej w jej zakresie:

- systematyczne podnoszenie atrakcyjności i konkurencyjności przestrzeni turystycznej województwa, zwłaszcza na obszarach objętych prawną ochroną przyrody,
- racjonalne zagospodarowanie tradycyjnych obszarów turystycznych, w tym Gór Świętokrzyskich,
- tworzenie warunków przestrzennych rozwoju agroturystyki we wszystkich gminach, posiadających atrakcyjne turystycznie tereny;

Zasady polityki przestrzennej dotyczące turystyki ujęte w Planie:

- podporządkowanie turystyce innych dziedzin gospodarki na obszarach intensywnego rozwoju tej funkcji,
- koncentracja bazy turystyki i rekreacji w rejonach o najwyższych walorach przyrodniczo-krajobrazowo-kulturowych.

Ogólne kierunki zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego:

- kreowanie urozmaiconej oferty turystycznej i rekreacyjnej, dostosowanej do miejscowych warunków,

- rekultywacja obszarów zdegradowanych pod kątem wykorzystania rekreacyjnego.

Plan definiuje główne kierunki polityki przestrzennej w rejonach turystycznych. Jednym ze zdefiniowanych obszarów jest Rejon Gór Świętokrzyskich: „*Strukturę centrów turystyczno-rekreacyjnych w tym rejonie stanowią ośrodki ważne w skali kraju i posiadające szansę uzyskania rangi międzynarodowej jak miasto Kielce, a także kształtujące się: Nowa Słupia, Święta Katarzyna, Chęciny, Cedzyna, Borków, Bocheniec i predysponowane do rozwoju tej funkcji (..)*”. Za najważniejsze w tym rejonie uznaje się następujące kierunki działalności przestrzennej:

- wyznaczenie i zagospodarowanie stref wypoczynku podmiejskiego i weekendowego, wykorzystanie warunków do aktywizacji agroturystyki.

III. ZAŁOŻENIA PROGRAMU REWITALIZACJI

III.1. Podokresy programowania: 2007 – 2013 i lata następne

Przyjęto, iż niniejszy program będzie realizowany w latach 2009 – 2013 i w latach następnych, a przejście do jego etapu wdrożenia nie będzie burzyć bieżących planów inwestycyjnych Gminy, szczególnie tych, przewidywanych do realizacji poza obszarem rewitalizowanym.

Okres objęty programowaniem poprzedziły działania władz gminnych w latach 2007-2008 o charakterze przygotowawczym: wskazania lokalizacyjne, koncepcje rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych, regulacja stosunków własnościowych nieruchomości, infrastrukturalne uzbrojenie terenu.

W latach 2009 - 2010 – w obszarze rewitalizowanym będą wdrażane i realizowane zadania inwestycyjne zlokalizowane w strefie ekspozycyjnej. Najbardziej znaczącym zadaniem jest tutaj rewitalizacja istniejących ale wyeksploatowanych elementów zagospodarowania tej strefy.

W latach 2010 – 2013 - do realizacji będą możliwe zadania programowane, zlokalizowane w strefie rekreacyjno – sportowej. Dotyczyć to będzie działek, będących we władaniu publicznym, położonych między ciekim wodnym a wąwozem. W tym samym czasie winien być prowadzony proces pozyskiwania przez Gminę terenów pod dalsze etapy programowanej rewitalizacji części miejscowości.

Równolegle do postępu publicznych działań rewitalizacyjnych na w/w obszarze, Gmina winna wdrożyć procesy działań akcyjnych właścicieli nieruchomości leżących w strefie bezpośredniego oddziaływania programu na zasadzie współaktywności partnerskiej w przeobrażaniu oblicza przestrzeni publicznej miejscowości.

W latach – po roku 2013 - przewiduje się realizację drugiego etapu rewitalizacji na terenach zdegradowanych rolniczo. Położenie tych terenów w centrum miejscowości narzuca im nowe funkcje natury publicznej.

Étap I 2007 - 2008	Étap II 2009 - 2013	Étap III 2013 i nadal
<p>1. Przygotowanie instytucjonalne i środowiskowe;</p> <p>2. Przygotowanie formalno – prawne i dokumentacyjne;</p> <p>3. Pozyskanie terenów pod inwestycje.</p> <p>4. Przygotowanie strategii finansowania i gromadzenie środków finansowych własnych i pomocowych.</p>	<p>1. Pozyskiwanie środków pomocowych, aplikacje wniosków do wybranych programów operacyjnych;</p> <p>2. Realizacja projektów uzbrajających teren w infrastrukturę techniczną – przygotowanie działek pod zabudowę kubaturową i infrastrukturę rekreacyjno – usługową.</p> <p>3. Realizacja zadań inwestycyjnych na terenach dostępnych dla inwestora; najbardziej dostępny obszar, to istniejąca strefa ekspozycyjna.</p> <p>4. Równoległa realizacja wielu obiektów z różnych branż budowlanych.</p> <p>5. Monitorowanie, ocena i raportowanie procesu realizacyjnego.</p> <p>6. Odbiór, rozliczenie i przekazywanie do użytkowania zrealizowanych elementów programu.</p>	<p>1. Realizacja projektów II etapu rewaloryzacji na terenach w strefach bezpośredniego oddziaływania</p> <p>2. Rozliczenie inwestycji i dotacji.</p> <p>3. Ocena i raport końcowy z realizacji programu.</p>

III.2. Zasięg terytorialny rewitalizowanego obszaru

III.2.1. Granice opracowania

Przedmiotem opracowania jest część przestrzeni miejscowości gminnej Nowa Słupia, położona u początku znanego szlaku turystycznego - Droga Królewska – wiodącego na Łysą Górę do sanktuarium na Świętym Krzyżu. Na opracowywanym obszarze istnieją zużyte technicznie obiekty użytkowania publicznego, aranżujące w rejonie ulicy Świętokrzyskiej pole demonstracyjno-ekspozycyjne osady z epoki rzymskiej ze stanowiskiem dymarkowym. W strefie bezpośredniego oddziaływania, od strony południowo-wschodniej przy ulicy Świętokrzyskiej, gromadzą się prywatne budynki mieszkalne i związane z nimi gospodarcze siedliskowe. Podobnie nieruchomości gruntowe: część stanowi własność komunalną lub państwową, duża część to grunty prywatne. Po stronie zachodniej i zachodnio-północnej dominują nieruchomości we władaniu publicznym, w tym teren zabudowany pawilonem Muzeum Techniki w Warszawie oddział w Nowej Słupi.

Od północy granica opracowania biegnie ulicą Świętokrzyską. Od południa – wąwozem w którym biegnie droga gminna o nawierzchni żwirowej przechodzącej w gruntową, prowadząca do byłych pól uprawnych. Na wysokości działki szkolnej /gimnazjum/ droga ta rozwidła się i poprzez użytki zielone w formie ścieżki od strony południowej pierzei biegnie do koryta cieku naturalnego. Koryto tego cieku jest wewnętrznym zwornikiem terenów aktualnie będących w użytkowaniu publicznym, a terenem przewidzianym do zagospodarowania w ramach niniejszego programu.

III. 2.2. Obszary i strefy oddziaływania na terenie objętym rewitalizacją

Obszar objęty opracowywaniem podzielono na strefy:

- 1. Obszar strefy ekspozycyjnej**
- 2. Obszar strefy rekreacyjno-sportowej**

Można wyróżnić dwie strefy oddziaływania:

1. Strefa bezpośredniego oddziaływania
2. Strefa wpływów efektów rewitalizacji

Granice wydzielonych terenów ilustruje mapa.

Strefy 1 i 2 znajdują się w granicach opracowania i będą przedmiotem zagospodarowania publicznego. Będzie można tego dokonać tylko w oparciu o profesjonalnie opracowaną dokumentację techniczną budowlaną, w której zostaną

zaprojektowane stosowne obiekty, adekwatne do funkcji strefy, w zakresie architektonicznym, konstrukcyjnym i funkcjonalno-przestrzennym.

W strefach oddziaływania będą przeprowadzane zadania nie objęte niniejszym programem, wynikające z możliwości realizacji praw właścicielskich, ale będą one implikowane wpływem zagospodarowanych stref głównych.

III.2.3. Misja programu

Punktem wyjścia są misje rozwoju strategicznego gminy, powiatu kieleckiego ziemskiego i województwa świętokrzyskiego.

Z perspektywy czasu – od lat z przełomu wieków XX/XXI - można stwierdzić, iż gmina Nowa Słupia z mozołem, ale konsekwentnie realizuje wypracowaną i przyjętą wtedy misję. Znamienne jest również to, że taka misyjność Gminy jest nadal aktualna, co świadczy o trafności ówczesnych diagnoz i przyjętych kierunkach rozwoju.

Bazując na powyższych przesłankach i aktualnej sytuacji społeczno - gospodarczej gminy Nowa Słupia, dla potrzeb niniejszego opracowania sformułowano następującą **misję programową**:

Przekształcenie stolicy gminy Nowa Słupia w rozwinięty ośrodek turystyczny rangi ponadregionalnej, o wysokim standardzie życia w czystym i bezpiecznym otoczeniu, budujący swoją przyszłość na aktywności, integracji i solidarności mieszkańców.

Misja ta implikuje następującą **wizję programu** rewitalizacji: tak rozwijający się ośrodek winien skutecznie wspierać ludzi aktywnych i przedsiębiorczych, zapewniając im miejsca do inwestowania, a mieszkańcom miejsca pracy i duży stopień poczucia bezpieczeństwa. Sama Gmina, jako instytucja, winna tak gospodarować przestrzenią materialną i społeczną, aby wykorzystać dla dobra społeczności gminnej wszystkie walory zasobów naturalnych, historycznych i obyczajowych Gminy, szczególnie w sytuacji posiadania tak wysokiego ilościowo i jakościowo poziomu infrastruktury technicznej, bazując na wypracowaniu konstruktywnych form partnerstwa publiczno-prywatnego.

III.2.4. Uzasadnienie przeprowadzenia i realizacji programu rewitalizacji

Motywacja władz samorządowych wynika bezpośrednio z istoty tej władzy – służby społecznej dla dobra ogółu mieszkańców. Misja rozwoju strategicznego, cele operacyjne zapisane w *Strategii...*, uwarunkowania społeczno-gospodarcze aktualnego etapu rozwoju Gminy, możliwości realizacyjne, to wystarczające powody, by władza odpowiedzialna za zrównoważony rozwój Gminy, podjęła kolejne wyzwania inwestycyjne, tym razem na skalę przemian - w czasie i przestrzeni - ponadpokoleniowych.

Spółeczeństwo Gminy przez kilkanaście ostatnich lat z ogromną determinacją i konsekwencją w działaniu zmieniało oblicze Gminy, dążąc do stworzenia nowego małomiasteczkowego wizerunku miejscowości, wyrażanego w wymiarze materialnym rozwiązaniami architektoniczno-urbanistycznymi adekwatnymi dla współczesnych, małych miast, a w wymiarze społecznym – do stworzenia sobie i następcom, miejsca do życia o wysokim standardzie bytowania: bezpiecznego i przepełnionego aktywnością obywatelską zintegrowanych, solidarnych mieszkańców.

Na obecnym etapie rozwoju, przy uwzględnieniu wszystkich “za” i “przeciw” – *patrz: analiza SWOT*- dla wszystkich zainteresowanych stron zaistniały obiektywne warunki do skutecznego działania. Przygotowane merytorycznie władze, aktywne organizacje pozarządowe, inwestycyjne rezerwy terenowe i zasoby środowiska, możliwości zewnętrznego wspomaganie procesu przemian, wizja gminy nowoczesnej, czystej, bezpiecznej, atrakcyjnej i przyjaznej człowiekowi – to motywy do obywatelskiego zrywu dokonania zmiany.

III.2.5. Główne kierunki działań programowych i cele ogólne

Aby dokonać trwałej przemiany części przestrzeni miejscowości Nowa Słupia, należy na programowanym obszarze podjąć następujące działanie kierunkowe:

<p>przywrócenie - na programowanym obszarze - walorów merkantylnych terenom i obiektom zdegradowanym funkcjonalnie i technicznie poprzez budowę infrastruktury społecznej – rekreacyjno - sportowej i ekspozycyjnej - na terenach rolniczo zdegradowanych i nieprzydatnych w nowoczesnej agrokulturze</p>
--

Cele ogólne:

1.Trwałe usytuowanie w przestrzeni gminy obiektów sektora turystycznego i kulturalnego, z wpisaniem ich do oferty gminy nakierowanej na zapotrzebowanie różnych grup konsumenckich.

2.Stworzenie bazy lokalowej, terenowej, sprzętowej i infrastrukturalnej do organizacji imprez masowych w formule lokalnej oferty turystycznej.

Jedyna możliwość osiągnięcia powyższych celów tkwi w pełnej materializacji założeń programowych, co wiąże się z podjęciem wyzwania dokonania zmiany: materialnej, społecznej i mentalnej. Dotyczy to wszystkich stron procesu. Realizacja zadań inwestycyjnych, zdefiniowanych w programie, wymagać będzie - oprócz zaangażowania społecznego – dużych nakładów finansowych. Nie podoła temu kapitał lokalny; inwestor publiczny – Gmina - musi sięgnąć po zewnętrzne środki finansowe, czy to w formie kredytów czy dotacji lub refinansowania części kosztów kwalifikowanych, zawsze jednak konieczny będzie udział własny w wymiarze określonym instrumentem pomocowym. Osiągnięcie wyżej zdefiniowanych celów będzie kolejnym krokiem w realizacji strategicznych założeń rozwoju Gminy. Nagrodą dla beneficjentów tego programu za trud dokonania przemiany będzie nowe, funkcjonalne, piękniejsze oblicze ich "małej ojczyzny".

III.2.6. Podział na projekty i zadania inwestycyjne

Nawiązując do definicji „projektu rewitalizacyjnego” – jako przedsięwzięcia, będącego częścią programu rewitalizacji, w ramach którego realizowane są zadania inwestycyjne, społeczne lub ekonomiczne, poniżej zaprogramowano podział.

Projekt rewitalizacyjny:

Budowa i zagospodarowanie

Centrum Kulturowo – Archeologicznego w Nowej Słupi

Lokalizacja projektu:

działki o nr nr ewid.: 1195/4,1197/1,1198/2,754/3,1208/1 i 1213/3.

Inwestor:

Gmina Nowa Słupia, woj., świętokrzyskie

Programowana zawartość projektu:

Na działkach zlokalizowanych bezpośrednio przy ulicy Świętokrzyskiej, aktualnie zagospodarowanych jako teren ekspozycyjny „dymarek świętokrzyskich” zachować dotychczasową ich funkcję i poprzez przebudowę istniejących obiektów, a być może również konieczne wyburzenia, zagospodarować programowany teren nowymi obiektami funkcjonalnie i architektonicznie adekwatnymi do „ducha” epoki rzymskiej oraz fenomenu dziedzictwa kultury materialnej, jakimi są dymarki.

Działki przyległe do naturalnego cieką wodnego, położone na terenach zdegradowanych rolniczo, należy - poprzez zmianę ich funkcji - przywrócić do użytkowania publicznego w nowej roli: terenów spacerowych, sportowych, ekspozycyjnych. Należy w tym celu uwzględnić uwarunkowania społeczno-ekonomiczne gminy i regionu oraz wykorzystać aktualne możliwości techniczno - technologiczne sztuki budowlanej. Projekt winien zapewniać po realizacji możliwość organizacji imprez masowych o charakterze rekreacyjnym i sportowym, ale z uwzględnieniem bardzo ważnego aspektu – edukacyjnego. Tradycje „dymarkowe” w formule demonstracyjnego wypału surówki żelaza zobowiązują twórców nowego projektu do twórczego rozwoju tychże tradycji. Rozległość terenu i sugerowana „wielobranżowość” jego funkcji powinna zostać wykorzystana przez projektantów do takiej aranżacji programowanej przestrzeni, aby zaistniała bezkolizyjna możliwość równoległych realizacji propozycji programowych Centrum i uczestnictwa w nich wieluset osób jednocześnie, czy to w formule wykonawców, czy też widzów.

Zadania inwestycyjne:

1. Zagospodarowanie istniejącej strefy ekspozycyjnej obiektami funkcjonalnie i architektonicznie adekwatnymi do „ducha” epoki rzymskiej oraz fenomenu dziedzictwa kultury materialnej, jakimi są dymarki.
2. Zagospodarowanie programowanej strefy rekreacyjno – sportowej poprzez budowę obiektów adekwatnej infrastruktury społecznej wraz z elementami niezbędnej infrastruktury technicznej.
3. Przebudowa drogi gminnej w wąwozie i budowa odcinka drogowego dojazdowego do strefy rekreacyjno – sportowej.

III.2.7. Kryteria wyboru i kolejność realizacji zadań inwestycyjnych projektu rewitalizacyjnego

Na tym etapie programowania można tylko sugerować Inwestorowi kolejność zagospodarowywania stref, bazując na kryterium ich dostępności formalno-prawnej i komunikacyjnej. Strefą spełniającą oba kryteria jest istniejąca strefa ekspozycyjna (przy ul.

Świątkrzyskiej) i w tej sytuacji w pierwszej kolejności winno być wdrażane zadanie inwestycyjne nr 1.

Zadanie inwestycyjne nr 2 winno być wdrażane po zrealizowaniu przez gminę drogi w wąwozie – zadanie inwestycyjne nr 3 – i stworzeniu w ten sposób możliwości komunikacyjnych dla południowej części terenów rewitalizowanych.

**IV. PLANOWANE DZIAŁANIA W LATACH 2009 – 2013
I W LATACH NASTĘPNYCH NA OBSZARZE
REWITALIZOWANYM**

Planowane działania przestrzenne

STREFA EKSPOZYCJI		Zadanie 1
<p>Cele ogólne:</p> <p>1.Trwale usytuowanie w przestrzeni gminy obiektów sektora turystycznego i kulturalnego, z wpisaniem ich do oferty gminy nakierowanej na zapotrzebowanie różnych grup konsumenckich.</p> <p>2.Stworzenie bazy lokalowej, terenowej, sprzętowej i infrastrukturalnej do organizacji imprez masowych w formule lokalnej oferty turystycznej.</p>		
ZADANIE	<p>Zagospodarowanie strefy ekspozycyjnej obiektami funkcjonalnie i architektonicznie adekwatnymi do „ducha” epoki rzymskiej oraz fenomenu dziedzictwa kultury materialnej, jakimi są dymarki.</p>	
OCZEKIWANE REZULTATY	<p>Rewitalizacja istniejącej strefy ekspozycyjnej „dymarek świętokrzyskich” wraz z jej rozbudową terytorialną i modernizacją architektoniczną.</p> <p>Stworzenie i udostępnienie publiczne nowego, atrakcyjnego produktu turystycznego.</p>	
SPOSÓB REALIZACJI	<p>W oparciu o profesjonalną dokumentację budowlano-wykonawczą zagospodarować teren strefy zgodnie z koncepcją funkcjonalno-przestrzenną, zachowując reżim techniczno – technologiczny określony w projektach.</p>	

TERMIN REALIZACJI	2009-2010
INWESTOR	Gmina Nowa Słupia
PODMIOT W DRAŻAJĄCY	<ul style="list-style-type: none"> • Wójt Gminy Nowa Słupia • Rada Gminy i samorząd sołecki Nowej Słupi
BUDŻET	1 000 000,00 zł
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	<ul style="list-style-type: none"> • budżet gminy • środki pomocowe unijne – RPO Woj. Świętokrzyskiego, PROW

STREFA REKREACYJNO - SPORTOWA		Zadanie 2
<p>Cele ogólne:</p> <p>1. Trwale usytuowanie w przestrzeni gminy obiektów sektora turystycznego i kulturalnego, z wpisaniem ich do oferty gminy nakierowanej na zapotrzebowanie różnych grup konsumenckich.</p> <p>2. Stworzenie bazy lokalowej, terenowej, sprzętowej i infrastrukturalnej do organizacji imprez masowych w formule lokalnej oferty turystycznej.</p>		
ZADANIE	<p>Zagospodarowanie programowanej strefy rekreacyjno – sportowej poprzez budowę obiektów adekwatnej infrastruktury społecznej wraz z elementami niezbędnej infrastruktury technicznej.</p>	
OCZEKIWANE REZULTATY	<p>Rewitalizacja poprzez zmianę funkcjonalną terenów rolniczo zdegradowanych i nieprzydatnych we współczesnej agrotechnice.</p> <p>Stworzenie i udostępnienie publiczne nowego i wielofunkcyjnego produktu turystycznego o charakterze rekreacyjno-sportowym.</p>	
SPOSÓB REALIZACJI	<p>W oparciu o profesjonalną dokumentację budowlano-wykonawczą zagospodarować teren strefy zgodnie z koncepcją funkcjonalno-przestrzenną, zachowując reżim techniczno – technologiczny określony w projektach.</p>	
TERMIN REALIZACJI	2010 - 2013	

INWESTOR	Gmina Nowa Słupia
PODMIOT WDRAŻAJĄCY	<ul style="list-style-type: none"> • Wójt Gminy Nowa Słupia • Rada Gminy i samorząd sołecki Nowej Słupi
BUDŻET	1 900 000,00 zł
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	<ul style="list-style-type: none"> • budżet gminy • środki pomocowe unijne – RPO Woj. Świętokrzyskiego, PROW

KOMUNIKACJA STREFY REKREACYJNO - SPORTOWEJ		Zadanie 3
<p>Cele ogólne: 2. Stworzenie bazy lokalowej, terenowej, sprzętowej i infrastrukturalnej do organizacji imprez masowych w formule lokalnej oferty turystycznej.</p>		
ZADANIE	<p>Przebudowa drogi gminnej w wąwozie i budowa odcinka drogowego dojazdowego do strefy rekreacyjno – sportowej.</p>	
OCZEKIWANE REZULTATY	<p>Stworzenie dostępności komunikacyjnej do nowego i wielofunkcyjnego produktu turystycznego, jakim będzie Centrum Kulturowo-Archeologiczne w Nowej Słupi.</p>	
SPOSÓB REALIZACJI	<p>W oparciu o profesjonalną dokumentację budowlano-wykonawczą przebudować istniejącą drogę gminną w wąwozie i dobudować drogę dojazdową do terenów rewitalizowanych oraz stworzyć możliwość projektową i wykonawczą do kontynuowania przebudowy przedmiotowej drogi na obszarze II etapu rewitalizacji.</p>	
TERMIN REALIZACJI	2009-2010	
INWESTOR	Gmina Nowa Słupia	
PODMIOT WDRAŻAJĄCY	<ul style="list-style-type: none"> • Wójt Gminy Nowa Słupia • Rada Gminy i samorząd sołecki Nowej Słupi 	
BUDŻET	300 000,00 zł	
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	<ul style="list-style-type: none"> • budżet gminy • środki pomocowe unijne – RPO Woj. Świętokrzyskiego, PROW 	

Niniejszy program nie przewiduje działań gospodarczych i społecznych.

V. MIESZKALNICTWO

Ten etap programowania rewitalizacji części miejscowości Nowa Słupia nie przewiduje inwestycji związanych z mieszkalnictwem. Projekt rewitalizacyjny dotyczy innych sfer potrzeb społecznych niż mieszkalnictwo. Niniejszy program nie jest kompleksowym projektem rewitalizacji miejscowości Nowa Słupia.

VI. PLAN FINANSOWY NA LATA 2007 – 2013

Zestawienie zadań i harmonogram realizacji

Zadanie inwestycyjne	Wartość programowana [tys. zł]	Okres realizacji						
		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Zad1. Strefa ekspozycji	1 000,00			700,00	300,00			
Zad.2 Strefa rekreacyjno-sportowa	1 900,00				1150,00	300,00	250,00	200,00
Zad.3. Droga gminna i dojazdowa	300,00			200,00	100,00			
Razem	3200,00	-	-	900,00	1550,00	300,00	250,00	200,00

Plan finansowy - źródła finansowania programu

Zadanie inwestycyjne	Wartość zadania [tys. zł]	Podmioty programu – inwestorzy i donatorzy						
		UG	Osoby prawne	Osoby fizyczne	Przedsiębiorcy	Konsorcja	Progr. Pomoc.	
							UE	krajowe
							PO RPW PO WŚ PROW	F OŚ Banki Budżet państwa
Zadanie 1 Strefa ekspozycji	1000,00	450,00	-	-	-	-	550,00	-
Zadanie 2 Strefa rekreacyjno-sportowa	1900,00	855,00	-	-	-	-	1045,00	-
Zadanie 3 Droga gminna i dojazdowa	300,00	135,00	-	-	-	-	165,00	-
Razem	3200,00	1440,00	-	-	-	-	1760,00	-
% udziału		45					55	

Zadania inwestycyjne wynikające z tego programu mogą być finansowane z różnych źródeł. Inwestorzy instytucjonalni mogą korzystać na zasadach określonych w programach pomocowych z dofinansowania swoich inwestycji. Powyższe zestawienie wskazuje potencjalne źródła wspomaganie finansowego. Przyjęto do szacowania wielkości pomocy ze środków unijnych średni poziom refundacji kosztów kwalifikowanych na poziomie 55%. Uwzględniając warunki dostępu do beneficjów wspólnotowych w odniesieniu do wnioskodawcy i rodzaju kosztów inwestycyjnych, oszacowany poziom 55% wspomaganie unijnego jest realny do osiągnięcia. Nie zwalnia to inwestorów od ubiegania się o możliwie najwyższe wskaźniki udziału środków unijnych w ich inwestycjach. W okresie programowania 2007 – 2013, w niektórych programach można będzie sięgać do 85% dofinansowania projektu, jeśli nie będzie ograniczenia limitem kwotowym lub innymi liniami demarkacyjnymi. Udział środków własnych gminy na poziomie do 45%, świadczy o konieczności wykorzystania dotacji unijnych w maksymalnym stopniu i nie powinien być problemem dla rocznych budżetów.

VII. SYSTEM WDRAŻANIA

Lokalny Program Rewitalizacji przyjęty zostanie w drodze uchwały Rady Gminy w Nowej Słupi. W tym samym trybie dokonywana będzie ewentualna aktualizacja tego dokumentu.

Zapewnienie właściwych mechanizmów koordynacji procesu rewitalizacji stanowi istotny element powodzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji. W tym celu niezbędnym jest stworzenie sprawnie działającej struktury organizacyjnej w ramach Urzędu Gminy w Nowej Słupi, odpowiedzialnej za jego wdrożenie, monitorowanie i ewaluację.

Dla realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji służą przede wszystkim następujące instrumenty:

- organizacyjne, związane ze wskazaniem podmiotów realizujących LPR i ich zadań,
- finansowe, związane z wprowadzeniem zadań do planów i budżetów gminy, budżetów i planów innych jednostek oraz uzyskania wsparcia zewnętrznego,
- prawno - administracyjne, związane z uwzględnieniem odpowiednich przepisów przy realizacji zadań,
- informacyjno-edukacyjne, związane z monitorowaniem i promocją.

W realizacji zadań wynikających z Lokalnego Programu Rewitalizacji należy uwzględnić:

- powiązanie wybranych zadań z procesem budowy i realizacji budżetu gminy, a zwłaszcza budowy budżetu zadaniowego,
- zarządzanie jakością jako elementem zarządzania sferą usług publicznych,
- systemowe podejście do marketingu i promocji gminy (tj. opracowanie i wdrożenie kompleksowej strategii działań podjętych na rzecz promocji wizerunku gminy).

Bardzo ważne narzędzia stanowić będą sukcesywnie opracowywane przez gminę Nowa Słupia roczne plany realizacji. Plany te należy opracować przy uwzględnieniu:

- wieloletniego planu inwestycyjnego władz samorządowych gminy,
- potrzeby kontynuacji zadań rozpoczętych,
- podjętych decyzji co do wyboru priorytetowych na dany okres zadań,
- analizy możliwości sfinansowania zadań przez budżet gminy, zewnętrzne środki wsparcia lub środki innych organizacji,
- decyzji dotyczących określenia bezpośrednich realizatorów.

Do podmiotów zarządzających rozwojem lokalnym należą:

- Rada Gminy Nowa Słupia,
- Wójt Gminy Nowa Słupia,
- koordynator (główny),

- koordynatorzy realizacji poszczególnych zadań,

Powyższe podmioty realizują następujące zadania:

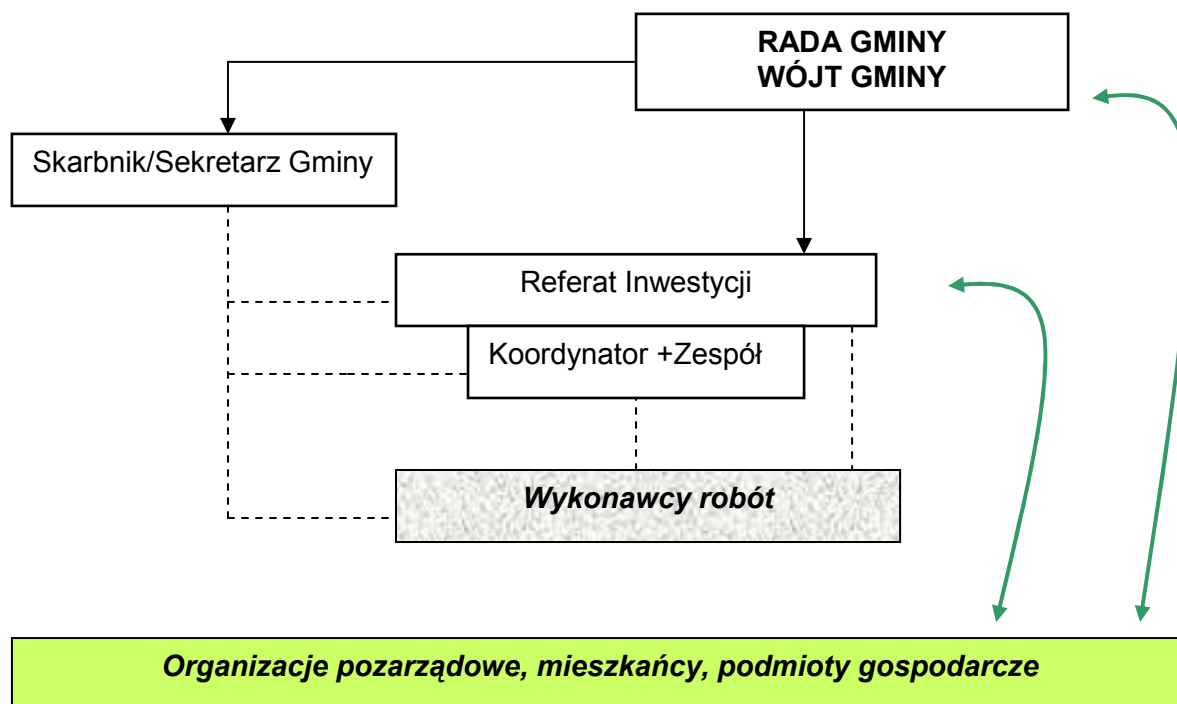
- Rada Gminy pełni bieżący nadzór nad realizacją i ocenia postępy prac w tym zakresie, uwzględnia przy tworzeniu budżetu wybrane zadania, ujęte w rocznych planach realizacji, ocenia realizację tych planów, uchwała zmiany zapisów,
- Wójt Gminy zatwierdza roczne plany realizacji, podejmuje bieżące decyzje realizacyjne, przygotowuje materiały informacyjne i decyzyjne dla Rady, prowadzi działania informacyjno-promocyjne,
- Koordynator – z upoważnienia Wójta opracowuje roczne plany realizacji, koordynuje wykonywanie zadań własnych samorządu, a także zadań realizowanych przez inne jednostki organizacyjne, wskazane w rocznym planie realizacji, gromadzi dokumentację związaną z realizacją oraz informacje określające postępy w jej realizacji, przygotowuje sprawozdania z realizacji rocznego planu realizacji oraz propozycje aktualizacji zapisów, przygotowuje pod względem organizacyjnym sesje Rady Gminy, współorganizuje spotkania robocze, opracowuje roczne raporty z realizacji, prowadzi działania informacyjne i promocyjne,
- Koordynatorzy realizacji poszczególnych zadań – realizują przyjęte zadania zgodnie z rocznymi planami realizacji i zdają sprawozdania podczas sesji Rady Gminnej,
- Rada Gminy i jej komisje pełnią społeczny nadzór nad realizacją zadań, kontynuują prace grupy liderów lokalnych, współautorów programu w uspołecznionym procesie, prowadzą prace zespołów (grup) roboczych i wyspecjalizowanych komisji, zajmujących się monitorowaniem realizacji i ocenami realizacji oraz sprawozdań koordynatorów z realizacji poszczególnych działań w danym roku.

Ważnym elementem wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji jest zaangażowanie jak największej liczby podmiotów uczestniczących w tym procesie. Dla powodzenia tego przedsięwzięcia istotnym jest więc aby aktywnie występowały w nim nie tylko podmioty publiczne (Urząd Gminy w Nowej Słupi i jednostki organizacyjne) ale także jak najliczniej podmioty społeczne (stowarzyszenia, komitety, związki) zrzeszające mieszkańców oraz przedsiębiorcy prywatni.

Podmioty społeczne oprócz znajomości zagadnień związanych z lokalnymi problemami społecznymi mogłyby wnieść doświadczenie w pracy na rzecz obszarów zdegradowanych społecznie. Firmy prywatne służyć by mogły doświadczeniem w zarządzaniu inwestycjami oraz wnosiłyby nowe technologie.

Ważne aby realizacja Lokalnego Planu Rewitalizacji prowadziła do tzw. „efektu dźwigni”, gdzie inwestycjom publicznym towarzyszy wzrost inwestycji prywatnych prowadzący do ożywienia społeczno-gospodarczego.

Schemat organizacyjny procesu wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacyjnego.

- > podległość formalna jednostki
- - - - - współpraca
←> informacja o efektach, konsultacje, współpraca, propozycje zmian

VIII. SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ

VIII.1. Monitorowanie

Monitorowanie jest procesem systematycznego zbierania, raportowania i interpretowania danych. Monitoring dostarcza informacji o postępie realizacji i efektywności wdrażania poszczególnych projektów inwestycyjnych oraz programów jak i sposobie i prawidłowości wykorzystania udzielonej pomocy finansowej. Monitorowanie dotyczyć będzie przede wszystkim kontroli realizacji projektów inwestycyjnych oraz osiągnięcia planowanych wskaźników produktów i rezultatów dla poszczególnych inwestycji.

Szczegółowe zadania monitoringu:

- ocena postępu realizacji poszczególnych projektów inwestycyjnych i rozwojowych;
- ocena terminowości wykonywanych zadań, zgodnie z harmonogramem;

- weryfikacja zgodności osiągniętych rezultatów i produktów z założeniami w LPR;
- ocena efektywności wykorzystania środków finansowych;
- kontrola efektywności i poprawności wdrażania zadań założonych w LPR w tym kontroli w celu potwierdzenia dostarczenia produktów i usług oraz faktycznego poniesienia wydatków;
- zapewnienie rzetelności uzasadniania wydatków finansowanych ze środków publicznych w tym UE;
- korygowanie działań jeśli nie przynoszą zamierzonych efektów lub jeśli nastąpią zmiany w obszarze objętym LPR lub jego otoczeniu;
- wczesne dostrzeżenie i diagnozowanie trudności, nieprawidłowości i zagrożeń mogących mieć wpływ na poprawną realizację zadań, co pozwoli na zapobieganie im.

Monitoring będzie prowadzony w zakresie **rzeczowym i finansowym**.

Monitoring rzeczowy będzie obejmował skwantyfikowane dane obrazujące postęp we wdrażaniu programu oraz umożliwienie oceny jego wykonania w odniesieniu do celów ustalonych w LPR i będzie prowadzony w trzech kategoriach:

- wskaźniki produktu,
- wskaźniki rezultatu,
- wskaźniki oddziaływania.

Monitoring finansowy będzie obejmował dane finansowe realizacji projektów będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania przeznaczonych na nie środków finansowych w oparciu o raporty okresowe obrazujące wysokość wkładu finansowego pochodzącego ze środków publicznych

Lokalny Program Rewitalizacji jest dokumentem ponadkadencyjny, określającym cele i programy działań długofalowych, wymagający okresowej aktualizacji oraz ciągłego podnoszenia jakości. Przygotowanie projektu i jego przyjęcie przez Radę Gminy kończy pierwszy etap planowania rozwoju strategicznego gminy. Ze względu na swój długookresowy charakter planowanie strategiczne jest procesem ciągłym, wymagającym stałego śledzenia zmian prawnych, gospodarczych, politycznych, społecznych i ich uwzględniania w przyjętym dokumencie oraz stałego przesuwania horyzontu planowania na kolejne lata.

VIII.2. Ocena

Nieodłącznym elementem monitorowania postępów realizacji zadań jest ewaluacja skuteczności podejmowanych działań. Ocena LPR ma służyć oszacowaniu osiągnięcia wskaźników oddziaływania (efektów długoterminowych) i korzyści z nich płynących, a także oszacowaniu trafności celów i zadań w odniesieniu do potrzeb.

Dla oceny działań wdrożeniowych stosuje się następujące metody ewaluacyjne:

1. Ocena przed realizacją zadań (ewaluacja ex-ante)

Polega na analizie obszaru i otoczenia LPR, zidentyfikowaniu słabych i mocnych stron, szans i zagrożeń rozwojowych z uwzględnieniem specyficznych czynników dla danego obszaru. Analizę przeprowadzono na etapie przygotowywania planów inwestycyjnych. Objęła ona w szczególności następujące dziedziny:

- sytuację społeczno-gospodarczą gminy, w tym rynek pracy,
- uwarunkowania przyrodnicze,
- uwarunkowania kulturowe,
- zagospodarowanie przestrzenne.

Dzięki przeprowadzonej ocenie ex-ante:

- oszacowano spójność wybranych celów ze specyficznymi cechami gminy, trendami demograficznymi, społecznymi i gospodarczymi,
- zdefiniowano potrzeby i problemy różnych dziedzin obszaru,
- określono oczekiwany wpływ planowanych działań na poprawę sytuacji.

2. Ocena w połowie okresu realizacji (mid-term).

W odniesieniu do LPR na lata 2009-2013 ocena realizacji będzie przeprowadzona w połowie 2011 roku. Będzie wyznaczała efektywność realizacji LPR i osiąganie zamierzonych celów w oparciu o ocenę zrealizowanych do 2011 roku projektów.

3. Ocena bieżąca (on-going)

Ocenie tej będą podlegać poszczególne zadania i projekty w trakcie ich realizacji. Ocena i monitoring będzie się odbywać zgodnie z wytycznymi i zaleceniami oraz w formie określonej przez Instytucję Finansującą zaangażowaną w realizację danego programu.

4. Ocena na zakończenie realizacji programu (ex-post)

Efektywność wdrażania LPR będzie przedmiotem oceny po zakończeniu jego realizacji. Ocena po zakończeniu programu będzie dotyczyła wykorzystania środków, skuteczności i efektywności zrealizowanych projektów i zadań, weryfikacji rzeczywistych i planowanych wskaźników oddziaływania. Ocena ex-post danego projektu skończy się nie później niż trzy lata po zakończeniu realizacji zadania.

Warunkiem poprawnego procesu oceny programu jest dostępność danych i terminowość raportowania przez wszystkie podmioty zaangażowane we wdrażanie LPR.

VIII.3. Komunikacja społeczna

Informowanie społeczności lokalnej o planowanych do podjęcia pracach, realizowanych zadaniach oraz ponoszonych nakładach finansowych jest jednym z podstawowych warunków uzyskania akceptacji społecznej dla procesu rewitalizacji. Stąd wynika potrzeba czytelnej i otwartej na dialog komunikacji społecznej. Ma ona zapewnić dostęp do informacji na temat celów i problemów rewitalizacji, zachęcić społeczność lokalną do wyrażania własnych opinii i zbudować przyjazną atmosferę dla działań podejmowanych przez wszystkie grupy zaangażowane w proces rewitalizacji. Informowanie w procesie komunikacji społecznej ma wyjaśnić mieszkańcom korzyści płynące z procesu rewitalizacji i zapobiec sytuacjom problemowym, wynikającym z tymczasowych niedogodności dla mieszkańców towarzyszących realizowanym inwestycjom. Tym samym komunikacja ma minimalizować ewentualne negatywne efekty planowanych działań.

Współpraca sektora publicznego, prywatnego oraz organizacji pozarządowych jest dla rozwoju regionalnego czynnikiem gwarantującym osiągnięcie zamierzonych efektów. Samorząd będzie się starał zaangażować różne instytucje w realizację przedsięwzięć na zasadzie partnerstwa publiczno-prywatnego.

Najskuteczniejszym sposobem współpracy jest dyskusja i spotkania przedstawicieli różnych sektorów, społeczności lokalnej oraz samorządu. Spotkania partnerskie mają na celu:

- uzyskanie opinii i uwag na temat wskazanych kierunków i rozwiązań rewitalizacyjnych na najbliższe lata,
- opinii odnośnie celów i priorytetów rozwoju i ożywienia społeczno-gospodarczego gminy Nowa Słupia sformułowanych w LPR,
- uzyskanie oceny ze strony partnerów, w jakim stopniu kierunki rozwoju prezentowane przez samorząd stwarzają warunki do polepszenia sytuacji społeczno-gospodarczej i jej ożywienia oraz w jakim stopniu przyczyniają się do zapobiegania zróżnicowań i marginalizacji wewnątrz regionu obejmującego gminę.

VIII.4. Promocja

Główną jednostką odpowiedzialną za promocję Lokalnego Programu Rewitalizacji i za promocję poszczególnych projektów/zadań inwestycyjnych będzie Urząd Gminy w Nowej Słupi. Wszelkie materiały promocyjne będą określały m.in. cele realizacji poszczególnych projektów i zadań inwestycyjnych w ramach LPR, planowane wskaźniki osiągnięć oraz źródła finansowania projektów.

Działania informacyjno – promocyjno będą kierowane w szczególności do grup zaangażowanych w proces wdrożeniowy LPR, potencjalnych partnerów oraz grup w jakikolwiek sposób zainteresowanych działaniami zapisanymi w LPR, czyli:

- społeczności lokalnej,
- potencjalnych beneficjentów,
- partnerów społeczno – gospodarczych,
- lokalnych organizacji pozarządowych,
- lokalnych i regionalnych mediów.

Instrumentami służącymi do właściwej promocji i informacji są:

- strony internetowe Urzędu Gminy Nowa Słupia,
- szkolenia i spotkania informacyjne dla jednostek zaangażowanych we wdrażanie LPR,
- broszury i inne drukowane materiały informacyjne,
- spotkania z lokalnymi regionalnymi mediami,
- tablice informacyjne w miejscu realizacji zadań inwestycyjnych,
- stałe tablice pamiątkowe umieszczane po realizacji projektu.

WSTĘP	1
I. CHARAKTERYSTYKA OBECNEJ SYTUACJI W GMINIE	2
I.1. Zagospodarowanie przestrzenne	2
I.2. Gospodarka	14
I.3. Sfera społeczna	16
I.4. Analiza SWOT	18
II. NAWIĄZANIE DO STRATEGICZNYCH DOKUMENTÓW DOTYCZĄCYCH ROZWOJU PRZESTRZENNO SPOŁECZNO GOSPODARCZEGO	21
II.1. Gmina	21
II.2. Powiat	22
II.3. Województwo	23
III. ZAŁOŻENIA PROGRAMU REWITALIZACJI	27
III.1. Podokresy programowania: 2007 – 2013 i lata następne	27
III.2. Zasięg terytorialny rewitalizowanego obszaru	29
III.2.1. Granice opracowania	29
III.2.2. Obszary i strefy oddziaływania na terenie objętym rewitalizacją	29
III.2.3. Misja programu	30
III.2.4. Uzasadnienie przeprowadzenia i realizacji programu rewitalizacji	31
III.2.5. Główne kierunki działań programowych i cele ogólne	31
III.2.6. Podział na projekty i zadania inwestycyjne	32
III.2.7. Kryteria wyboru i kolejność realizacji zadań inwestycyjnych projektu rewitalizacyjnego	33
IV. PLANOWANE DZIAŁANIA W LATACH 2009 – 2013 I W LATACH NASTĘPNYCH NA OBSZARZE REWITALIZOWANYM	34
V. MIESZKALNICTWO	37
VI. PLAN FINANSOWY NA LATA 2007 – 2013	37
VII. SYSTEM WDRAŻANIA	39
VIII. SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ	41
VIII.1. Monitorowanie	41
VIII.2. Ocena	42
VIII.3. Komunikacja społeczna	44
VIII.4. Promocja	44

**Uchwała Nr VII /69/ 08
Rady Gminy Nowa Słupia
z dnia 30 grudnia 2008r.**

**w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji części miejscowości
Nowa Słupia**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 6 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2001 r. Nr 142 poz. 1591 z późn. zm.) Rada Gminy Nowa Słupia uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się Lokalny Program Rewitalizacji części miejscowości Nowa Słupia w brzmieniu ustalonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY

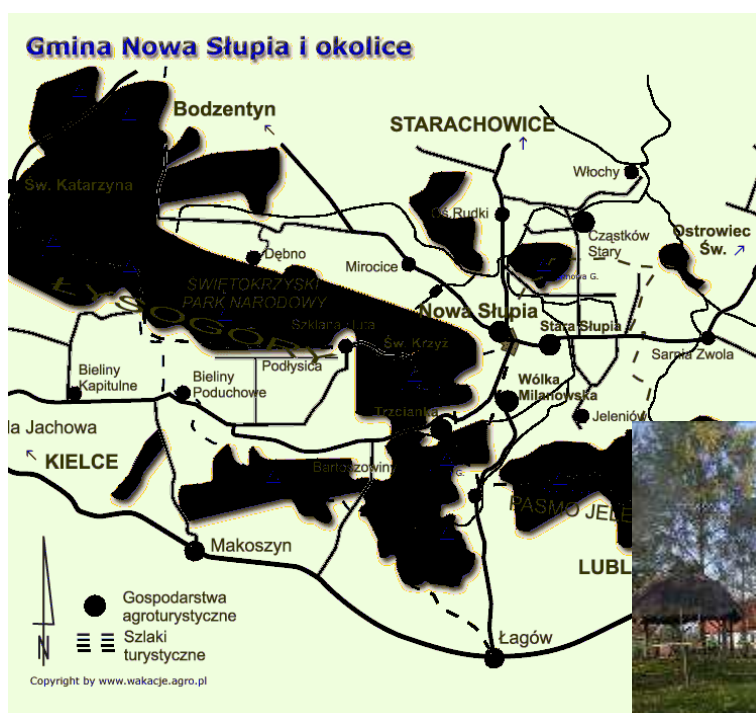
RADY GMINY

Ewa
mgr Ewa

Lokalny Program Rewitalizacji części miejscowości Nowa Słupia

Gmina Nowa Słupia

Teren „Dymarek Świętokrzyskich”

Nowa Słupia, październik 2008 rok